

DOMOVINA

Poljanska c. II.
Ljubljana

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za 12. mesec 10.000 Din
30 Din; za izvoz 12.000 Din
60 Din. — Račun pošle

Padec krvavega režima

Včeraj je celokupna vlada podala ostavko, ki je bila sprejeta — Nova vlada bo koncentracijska — Naloga nove vlade bodi: poštena uprava in skrbna priprava za nove volitve, ki se morajo vršiti svobodno

Beograd, 4. julija. Danes dopoldne se je vršila zadnja seja Vukičevićeve vlade. Ministri, ki so prihajali k seji, so odklanjali novinarjem vsako izjavo. Po končani seji se je Velja Vukičević v svečani obleki podal na dvor, da poda kralju ostavko celokupne vlade.

Avdijenca Velje Vukičevića je trajala preko 12. ure. Pred dvorom ga je pričakovala velika množica novinarjev, ki jih je Vukičević, odhajajoč z dvora, pozdravil z vzklikom:

- «O, koliko vas je! Saj vas je cela četa!»
- «Ali ste izročili ostavko?»
- «Da, podal sem jo.»
- «Ali pa je bila tudi sprejeta?»
- «To je naravno. Kadar je ostavka vlade podana, je tudi sprejeta.»
- «Kako ste motivirali ostavko?»
- «To boste izvedeli pozneje. Lahko vam rečem samo toliko, da je bila ostavka podana zato, da se omogoči sestava koncentracijske vlade.»

Z dvora je odšel Velja Vukičević v vladno predsedstvo, kjer se je nato vršila kratka konferenca ministrov. Odhajajoči s konferenco so ministri novinarjem potrdili, da je bila

ostavka sprejeta ter da se bo sedaj kriza vlade reševala normalnim putem.

Malo pred zaključkom redakcije smo prejeli vest, da je krvavi in nasilni režim padel. Celokupna vlada je podala ostavko, ki je bila sprejeta. To bi se moralo zgoditi že prve dni po nečuvnem zločinu v Narodni skupščini. Vlada, oškropljena s krvjo, bi ne smela ostati niti en dan na svojem mestu. Vse inozemstvo se je čudilo trdovratnosti Vukičević-Koroščeve vlade, ki je po umoru opozicijskih poslancev Pavla Radiča in dr. Basarička obupno iskala sredstva, da si podaljša svoje neslavno življenje.

Zgodovina evropskih parlamentov ne pozna primera, da bi vladni poslanec, ki ima možnost, da svojo voljo, če je v skladu s pravico in poštenostjo, doseže zakonitim putem, streljal na opozicijske poslance. Račić je streljal premišljeno in sistematično v prvobornih za enakopravnost vseh državljanov od Triglava do Vardarja. Poslanci KDK so se v Narodni skupščini borili za to, kar nam gre po zakonu, borili so se za poštenost in pravico ter proti nasilju.

Po zločinu smo pričakovali, da bo vsaj dr. Korošec, prečan, takoj odložil ministrsko čast, saj sta padla pod zločinsko roko dva prečana v borbi za prečanske pravice. Kakor vemo, se je zgodilo baš obratno. Klerikalci so se najhuje borili za to, da bi vlada ostala še nadalje. Klerikalni tisk se je zvijal na vse načine, da bi dokazal nepotrebo vladne ostavke. Bolj so se pehali klerikalci za nadaljevanje vlade, oškropljene s krvjo, kakor sami vukičevićevci, iz katerih vrst je ubijalec Račić.

Globoko si je oddahnila vsa poštena jugoslovenska javnost, ko vidi na tleh režim, ki je bil v kaj majhno slavo Jugoslaviji. Obračun mora slediti pri volitvah, ki morajo biti svobodne, da bo narod lahko izrekel svojo svobodno voljo in obračunal s strankami, ki so ga doslej le varale in mu prinašale škodo na gospodarstvu in na ugledu napram inozemstvu.

Nova vlada bo, kakor pravi beograjska vest, koncentracijska. Kako se bo kriza razvijala in stajala nova vlada, ta hip, ko to pišemo, še ni mogoče reči. Naša zahteva je, da pridejo v vlado le ljudje, ki jim bo glavno načelo: poštenost.

Prekmurje pod vtisom groznega umora v Narodni skupščini

Nesramno pisanje klerikalnega tiska — Klerikalci po farizejsko vaiijo krivdo na žrtve — Odgovor ljudstva

Strašen umor, ki ga je izvršil v Narodni skupščini vladni pristaš, prijatelj naših klerikalcev, je izzval veliko razburjenje tudi med narodom v Slovenski Krajini. Razburjenje je bilo tem večje, ker je blizu državna meja in so se obenem z vestmi o umoru širile tudi govorice o revoluciji in skorajšnjem vkorakanju Madžarov v Prekmurje. Šele čez nekaj dni, ko se je izkazalo, da so nekatere vesti pretirane in so se ljudje natančneje informirali o divjaškem uboju poslancev KDK, se je razburjenje nekoliko poglelo. Tem ostrejšje pa je ljudstvo začelo obsojati krvavi zločin. Nekateri ranjeni poslanci so bili v Prekmurju dobro poznani, posebno g. dr. Pernar, zbog česar se je v srca poštenega naroda vselila globoka žalost in sočuvstvovanje z žrtvami in njihovimi svojci. Preprosti narod sam je takoj izrekel sodbo, da je umora poštenih poslancev KDK, ki so se borili za red, poštenost in ravnopravnost kmečkega stanu in vseh krajev v državi, posledno kriva klero-radikalna vlada, ki bo nosila na svoji vesti težak in velik greh. Vse se je samo spraševalo, kaj bo, kaj bosta storila prekmurska poslanca, ki podpirata to vlado. Preprosti kmečki

narod je obsodil zločin in pričakoval, da bodo isto storili tudi njegovi zastopniki. Vse je bilo enih misli: taka vlada se mora skriti, da je narod ne vidi več pri vodstvu države.

Strašno razočaranje pa so doživeli vsi tisti, ki so to pričakovali. Namesto, da bi klerikalci priznali svoj greh, ga skušajo zvaliti na KDK. Strašno nizko je padel v svoji krščanski moralni klerikalni tisk. Vidi se, da je vse pripovedovanje o krščanstvu in poštenosti pri klerikalcih le veliko zapeljevanje naroda. Gotovo na enotno komando pišejo klerikalni listi vsi enako, eno in isto debelo laž.

Da bo vsa poštena slovenska javnost vedela, kako pišejo <Novine> poslanca Klekla, moramo prepisati nekaj stavkov iz njih. <Novine> pravijo: «Pravi krivci so se po prvom strelji sposkrili i odbežali iz skupščine, zdaj pa nesramno kažejo s prsti na druge i ščejo vso krivdo sünoti na ljudi, šteri so nikoj ne krivi. Gda je naše ljudstvo zvedelo, ka se je zgodilo v Belgradi, se niti nišče nej preveč začüdivao. Zgüčali so si: To smö že čakali, da nikaj takšega mora priti. Pogüčali so si samo, kaj pa je s Puclom i Pribičevićom. I gda

so zvedeli, da sta teva zdrava i najprle odbežala iz skupščine, je vsakši pravo: Kakpa, šteri je največ kriv, tisti vsikdar srečno vujde. I nemremo praviti, da so naši ljudje ne povedali istine, Demokratskim poslancom se je nej nikoj zgodilo, ar so kak zajci zbežali iz skupščine.»

V nadaljnjem članku se vali vsa krivda za vse dogodke v Narodni skupščini na demokrate in Pribičevića, klerikalci pa so, seveda, nedolžni kakor jagnjeta.

Take hinavščine, laži in zavijanja resnice se zmožni samo klerikalci. Strašno jih je sram, ker se kaj takšnega še nikdar ni zgodilo na svetu, kakor se je zgodilo v beograjski Narodni skupščini, ko sede klerikalci v vladi in je dr. Korošec notranji minister. Bojijo se sodbe kmečkega naroda in zato je treba ljudstvu nalagati ter krivdo naprtiti ljudem, ki so čisti, plemeniti ter neustraheni boreci za pravice naroda. Prekmurske klerikalce silno peče vest, zato zelo zaupljivo poizvedujejo, kakšno mišljenje je med narodom zaradi umora v Narodni skupščini. Silno radi bi zbrisali porazen vtis beograjskih dogodkov in na vse načine zatrjujejo, da bo vse prav in da ostanejo na vladi.

Kaj pa mora biti naš odgovor? Proč od klerikalcev, ki so del radikalske stranke, katere pristaš je morilec Puniša Račić! Vsak pošten Prekmurec mora vstopiti v vrste kmečke demokracije, ki se edina bori za pravice kmeta in za ravnopravnost vseh delov naše domovine. Pomesti je

treba tudi s klerikalnim časopisjem, ki name-noma ne govori resnice, brani krivce in obdol-žuje nedolžne. Mesto vsakega poštenega Prek-murca je v KDK in vsak zaveden kmet se mora braniti klerikalnih novin. Če poslanci niso storili svoje dolžnosti, bo storilo svojo dolžnost ljudstvo, ki bo končno odgovorilo pri volitvah.

Politični pregled

V času, ko to pišemo, je usoda okrvavljenega nasilniškega režima Vukičevića in njegovega naj-zvestejšega oprode dr. Korošca že zapečateni. Mi smo že v zadnji številki napovedali, da je nadaljnji obstoj vlade, ki nosi moralno in politič-no odgovornost za prelivanje krvi na parlamen-tarnih tleh, nemogoč in da

mora taka vlada izginiti s površja v interesu naroda in države,

ker bi njen nadaljnji obstoj lahko rodil nedogled-ne in usode polne posledice za bodočnost naše skupne jugoslovenske domovine.

Cetudi je bilo vse to vsakemu političnemu otroku jasno kot beli dan, sta Vukičević in dr. Korošec navzlic dejstvu, da je njuno vladanje vzbujalo odpor vse poštene javnosti, in navzlic temu, da polovica države, ki jo predstavlja KDK, s takim režimom noče imeti nikakih stikov, napela vse sile, da se obdržita še nadalje na krmilu.

Namesto da bi vlada takoj po krvavem zločinu ali vsaj po pogrebu žrtev, ko se je prva razbur-jenost že toliko polegla, da mir in red v državi nista bila več v nevarnosti, odstopila, sta za-čela Vukičević in dr. Korošec najhujšo gonjo proti vsem, ki niso hoteli trobiti v njun rog.

Opozicijski listi, ki so stvarno poročali o pravem razpoloženju v državi, so bili po posebnem na-ročilu dr. Korošca zaplenjeni. Da bi se ne slišala prava beseda, je dr. Korošec po vsej državi pre-povedal shode, zborovanja in celo notranje kon-ferenice vseh onih strank, ki so proti njegovemu režimu.

Vse to pa je rodilo baš nasprotni uspeh. Ne-razpoloženje med narodom proti vladi je vedno bolj naraščalo. Dandanes niso ljudje več tako slepi, da ne bi videli, kaj se godi, in da ne bi znali misliti s svojo lastno glavo. Zato tudi

ni pomagalo vse nasilje, ni pomagalo janičarsko pisanje «Slovenca» in «Domoljuba»,

ki sta napadala KDK, zlasti Pribičevića ter ho-tela celo njemu naprtiti vso odgovornost in kriv-do za zločin, ki ga je zagrešil oni Puniša Račić, kojega izzivalne govore je «Slovenec» tako rad ponatiskoval.

Režimovci pa so končno vendarle morali uvi-deti, da z glavo skozi zid ne gre in da se mora vlada končno odločiti za eno ali drugo: ali naj pride v državi do takega stanja, ki bi pomenilo konec narodnega in državnega ujedinitvenja, ali pa je treba nekaj ukreniti, da pride do pomirjenja duhov in da se ustvari takšen položaj, ki bi omogočal izhod iz sedanjih nevzdržnih razmer.

V vladnih strankah se je začela polagoma vedno bolj uveljavljati zahteva, da mora vlada podati demisijo.

Vukičević in dr. Korošec, ki se dobro zaveda, da pomeni padec Vukičevića obenem tudi njegov padec, sta se demisiji vlade odločno uprta. Končno je Vukičević zahteval od poslanskih klubov vlad-nih strank, to je od radikalov, Davidovičevih de-mokratov, muslimanov in klerikalcev, da razprav-ljajo o položaju ter izrečejo njemu in njegovi vladi zaupnico. Računal je trdno s tem, da se mu bo to posrečilo.

Kmalu pa se je moral prepričati o nasprotnem.

Le klerikalci so Vukičevića pohlevno ubogali in na zahtevo dr. Korošca izrekli zaupnico Vukičeviću in vsej vladi.

Demokrati so od vsega začetka smatrali odstop vlade za potreben, toda le zato, da bi se pri reševanju krize omogočilo razširjenje koalicije na KDK ter da bi tako obnovljena vlada lahko na-daljevala delo v Narodni skupščini. Ko pa so do-bivali iz prečanskih krajev poročila, da njihovi pristaši v trumah prestopajo v KDK, ker ne od-bravajo politike stranknega vodstva, so se tudi oni odločili za to, da zahtevajo takojšnjo demisijo vlade in sestavo koncentracijske vlade.

Po dvodnevni razpravi o položaju so demokrati sprejeli v poslanskem klubu resolucijo, ki zahteva odstop vlade, da se omogoči sestava koncentracijske ob sodelovanju KDK.

Vukičevića in dr. Korošca je ta sklep demo-kratov precej presenetil. Vse do zadnjega sta

računala s tem, da se bodo demokrati ustrašili vladne krize; skušala sta jim z vsemi sredstvi vzbuditi to bojazen. Iz vrst njunih pristašev so se širile vesti, da bodo radikali sklenili sporazum s HSS in Stepanom Radičem ter vrgli demokrate iz vlade, če bodo zahtevali odstop. Predstavniki HSS pa so te spletke kmalu razkrinkali, da bi Vukičević na ta način rad povzročil nezaupanje in razkol v KDK, ki pa z njim in njegovo vlado noče imeti prav nobenega opravka več. Zadnje nade je stavil Vukičević končno v radikalski klub. Domneval je, da bo tam, kakor doslej ved-no, z raznimi spletkami dosegel, da mu bodo iz-rekli zaupnico. Zato je pred sejo poslanskega kluba sklical konferenco svojih ožjih somišljenikov. Že na tej konferenci pa se je moral prepričati, da

se je radikalom končno vendar le vzbudila vest

in da so se utrašili zgodovinske odgovornosti, če bi še nadalje dopustili, da bi vladala okrvavljena vlada Vukičevića in dr. Korošca.

Ko so tako izpodleteli vsi načrti,

se je Vukičević končno vdal in na seji poslan-skega kluba v torek zvečer izjavil, da bo podal ostavko.

Poslanski klub zato o položaju sploh ni razprav-ljal, marveč je brez debate sprejel resolucijo, v kateri se izreka za sestavo koncentracijske vlade.

V sredo dopoldne so se še enkrat sestali mi-nistri v vladnem predsedstvu, da sestavijo ute-meljitev za odstop vlade, ki jo bo Vukičević med tem, ko to poročamo, izročil kralju. Ko bo Vukičević-Koroščeva vlada končno zatonila in bo zaključeno najžalostnejše poglavje naše politične zgodovine, se bo oddahnila vsa država.

Kako osovražen je bil Koroščev režim, priča dejstvo, da so hrvatski klerikalci zahtevali od svojega poslanca dr. Barića, naj takoj odstopi od dr. Korošca, se priključi KDK ter zapusti Na-rodno skupščino,

ali pa naj položi svoj mandat.

Kako se bo nadalje razvijal položaj, je danes še težko prerokovati. Verjetno je, da okolica Vu-kičevića in Korošca tudi še sedaj ne bo mirovala ter da bo napela vse sile, da pride zopet na površje.

Ivan Albrecht:

Greh krvi

(Dalje.)

VIII.

Stric Janez je bil okreval. Njegova grča-va narava je brez posebne škode prenesla tisto nesrčo pri «grofičji luknji», le še bolj čudno samotarski in zakrknjen je bil poslej. Med ljudi je zahajal še bolj poredkoma nego pred nesrečo, zato ga tudi nisem videl. Ali napetost, ki je nastala pri nas doma po tisti nesreči, se je polagoma le polegla; vsaj meni se je zdelo tako.

Ko sem bil pozneje po dolgem času z očetom spet pri njem, se je okrog njegove domačije marsikaj izpremenilo. Dobil je bil namreč stric mlado gospodinjo — ali deklo — Bog vé, kaj je bila. Brhka mladenka, za po-lovico in več mlajša od strica, se je vrtela po hiši, pela in oživljala ves dom s svojo mlado vedrostjo. Ko me je zagledala, sva bila takoj prijatelja. Znala je tako lepo go-voriti, da bi jo bil poslušal noč in dan. Pesmi je vedela do čuda. Vsak hip je zapela drugo.

«Sam ne morem opraviti vsega», je rekel mojemu očetu, ko mu je le-ta kakor v šali omenil, da zdaj gotovo laglje gospodari, ko ima tako mlado pomoč pri hiši.

«Deklo sem moral vzeti», je ponavljal in gledal nekam v daljo.

Bila pa je Helena tam nekje z Vipav-skega. Kako je prav za prav zašla v te naše samote, nisem izvedel nikoli: kajti kakor je

bila nenadoma prišla, tako je tudi nenadoma odšla in brez sledu izginila. Ostala je bila pri stricu komaj dobrega pol leta. Ko je že ni bilo več, je dejal stric Janez, ko smo spet nekoč bili pri njem:

«Boštjanček, ali bi šel v šolo?»

Pogledal sem ga z začudenjem, a stric Raznožnik je začel praviti z nenavadno zgo-vornostjo, kako imenitno je v šolah. Ne v taki šoli, kakršne so po vaseh, ampak v mestnih šolah, v latinskih. Tam se uče čud-nih in prečudnih modrosti.

Znal mi je govoriti tako, da me je maho-ma zazibal v najrazkošnejše sanje.

«Ali bi šel, kaj?»

«Seveda bi —»

«Samo z doma bi moral —»

To mi pač ni hotelo kar tako v glavo. Z doma — in da bi mesece in mesece ne videl ne očeta ne matere. Ob tej misli sem se zdrznil.

Raznožnikov stric je menda takoj spoznal moj dvom. Jel mi je praviti potem o lepota-h mesta.

«Ali ste vi že bili tam?»

Kar nisem mu mogel verjeti, ko mi je pri-povedoval, kaj vse bom videl v mestu. Kakšne imenitne in visoke so hiše, same palače —

Tega si pač nisem mogel predstavljati.

«Pa kdaj bi šel?»

«To se bo treba pomeniti z očetom», je menil stric Janez.

Poslej so se mnogo razgovarjali o tem. Oče izprva ni bil nič kaj posebno zavzet za

stričev načrt. Šolanje se mu je zdelo nekaj, kar ni za kmeta. Polagoma je pa le popustil. Posvetovali so se z župnikom, ki je tisti čas bil obenem učitelj pri nas. In še s tem in onim se je oče posvetoval. Končno, po dveletnih razgovorih pa je bilo odločeno, da pojdem v Ljubljano. Stroške za moje šolanje pa je prevzel stric Janez.

Kakor da je bilo včeraj, se spominjam tistih dni pred odhodom. Vse je bilo doma nekam narobe. Matí je venomer jokala, kadar me je pogledala. Teta Polona je pripravljala perilo. Dobil sem bil dve novi obleki, dva para čevljev, čisto novih čevljev —

«Zdaj boš pa gospod», mi je venomer pra-vila teta Marta.

Teta Polona mi je pomerjala to in ono, uravnavala v leseni kovčeg in mi zraven naročala, kako in kaj. Vse natanko mi je po-vedala za vsak kos oblačila, kaj naj nosim za delavnik, kaj za navadne nedelje in kaj samo za velike praznike.

Oče je nekam zamišljeno motril vse to pripravljavanje. Tu pa tam je postal, me dolgo gledal in nato kakor prestrašen odšel iz sobe. Včasih pa je tudi sedel za mizo, me poklical k sebi in mi naročal, kakšen naj bom v mestu. Njegov glas je bil tedaj nekam svečan in ne-navadno resen. Govoril pa je kratko in ne-kam razsekano.

Ko pa je prišel določeni dan, mi je ne-nadoma upadel pogum. Stric Luka je bil za-pregel par volov in naložil na lojtrski voz moj kovčeg, matí pa si je jela s predpasnikom otirati solze. Te njene solze so nenadoma zabrisale vse lepe slike o mestu. Kakor v

V poučenih krogih se zatrjuje, da bo sestava nove vlade poverjena Stepanu Radiću kot predsedniku KDK, ki naj dobi na ta način zadoščenje za zločin v Narodni skupščini.

Stepan Radić bo sprejel ta mandat samo pod pogojem, da sestavi vlado, ki bi pod vodstvom KDK nudila garancije za pošteno upravo in za skrbno pripravo novih volitev, pri katerih naj celokupni narod svobodno izbere novo zastopstvo, brez korupcije in brez nasilja, da bo nova Narodna skupščina res sposobna za stvarno delo in voljna, rešiti pereča vprašanja.

Sedaj se je tudi izkazalo, da so bile lažnive vse vesti o londonskem posojilu, ki jih je širila vlada.

Izvedelo se je namreč, da je finančni minister dr. Marković, ko se je vrnil iz Londona v Pariz, javil ministrskemu predsedniku svoj odstop, ker je posojilo propadlo. Vukičević je ta odstop

skrbno skrival, ker se je zavedal, da bi to še bolj pospešilo njegov padec. Odstop finančnega ministra je jasen dokaz, da je posojilo padlo v vodo. Najbolj žalostno pri tem je to, da je

država radi krvave Vukičević-Koroščeve vlade prišla v inozemstvu ob ves kredit.

doma pa so finančne razmere skrajno obupne. Ministri so se zanašali na posojilo in so že v naprej razmetavali denar, tako da bo bodoča vlada morala iskati novih dohodkov, kar pomeni pri današnjih razmerah novo obremenitev davkoplačevalcev. Dediščina, ki jo zapuščata Korošec in Vukičević, je zelo krvava in neprijetna za vsakogar, ki jo bo moral prevzeti.

Upamo, da bomo sedaj končno dobili vlado, ki bo v prvi vrsti skrbela za blagostanje ljudstva in ki bo s pametnim gospodarstvom razumela olajšati bremena, katera je naložila Koroščeva vlada brez razlike vsem slojem, bogatim in siromašnim.

cev, zlasti pa polne solidarnosti strank, ki pripadajo KDK. Kar so napravili v blagor vsega naroda poslanci KDK s svojo združitvijo, to naj se sprovede tudi povsod med narodom.

Na koncu je bil sestavljen poseben odbor KDK za pripravo kmečkega praznika na Bledu, kateremu predsedujeta bivša kandidata gg. Ambrožič in Ažman.

DOPISI

GORENJI LOGATEC. V ponedeljek smo pokopali g. Franca Rupnika, p. d. «Storža», dolgoletnega občinskega slugo in gozdnega varuha. Zvestega, poštenega in izkušenega moža bo občina težko pogrešala. Blag mu spomin, preostalim iskreno sožalje! — Bliža se 15. t. m., ko bo praznovalo naše sokolsko društvo petletnico obstoja in končno otvoritev lastnega doma. Že danes opozarjamo na to redko proslavo vse prijatelje sokolske misli iz bližnje in daljne okolice. Spored proslave bomo objavili prihodnjč.

SOVODENJ. Spoštovani gospod urednik «Domovine», prav iz naše vasi še menda niste prejeli dopisa. Pri nas imajo fantje in dekleta organizacijo, ki je vse hvale vredna. Ob osem dnevnic umora dveh poslancev KDK so razobesili črno zastavo v znak, da tudi pri nas, čeprav smo v hribih, obžalujemo tak zločin pobesneloga režimovca. — Gospoda župnika smo dobili že februarja. Do sedaj smo še zadovoljni z njim, čeprav se je že parkrat hudo razjezil na prižnici nad «brezverci». Brezverci smo, seveda, tisti, ki čitamo «Domovino» in «Kmeti list». Tukajšnja mladinska organizacija želi tovarišu Stepanu Radiću, da bi kmalu ozdravel.

KRANJ. Vsem ljubljanskim izletnikom še s Šmarjetne gore znana gostilničarja gg. Janko in Pavel Bidovec sta zapustila s 1. julijem «Jahačev» gostilno in prevzela preurejene prostore stare, znane gostilne pri «Starem Mayrju», kjer bosta točila kot do sedaj pristno kapljico. Okoljani bodo lahko razpolagali s shrambo za kolesa in prostornim hlevom.

BOŠTANJ OB SAVI. Tradicionalne so že postale prireditve naše šolske mladine ob sklepu šolskega leta. Letos je bila na Vidov dan za

Protestni sestanki proti krvavemu režimu

V soboto zvečer so v Škofjo Loko v Sokolski dom prihiteli posvetovati se s poslancema gospodoma dr. Kramerjem in Puceljem zaupniki KDK z vseh strani velikega okraja. S Sorškega polja in obeh dolin ter z najbolj oddaljenih hribov prav ob državni meji so se zbrali najodličnejši predstavniki KDK, globoko se zavedajoči usode polne nesreče za državo in narod, v katero so nas vse pahnil moralni in kriminalni povzročitelji zločina v Narodni skupščini. Zaupniki so do zadnjega kotička napolnili veliko dvorano in stali so še v mali dvorani — dokaz, kako silovito so pretresli narod strelji v Beogradu.

Sejo je otvoril starološki župan g. Hafner s pozdravom zaupnikov in obeh poslancev, ki sta podrobno poročala o dogodkih in položaju ter izzvala globok vtis. Po referatih obeh poslancev je predsednik okrajnega odbora SDS g. dr. Jerala predložil resolucijo in predsednikoma gg. Stepanu Radiću in Sv. Pribičeviću pozdravne brzojavke, ko so jih zaupniki soglasno sprejeli, nakar je zaključil to važno in dostojanstveno, resnobno posvetovanje.

V nedeljo dopoldne so se sestali odborniki in zaupniki organizacij KDK kranjskega in tržiškega okraja v gornji dvorani Narodnega doma v Kranju. Zastopane so bile vse občine. Sejo je vodil oblastni poslanec župan Lončar, poročala pa sta poslanec Kramer in Pucelj. Nabito polna dvorana je z napeto pozornostjo sledila izvajanju obeh poslancev ter jima je burno pritrjevala. Po zaključnih besedah gosp. Lončarja je bila sprejeta resolucija, ki je izrekla vodstvu in poslancem KDK zaupnico ter izraža odločno voljo navzočih, vztrajati v borbi za enakopravnost in svobodo, ki jo vodi KDK. Radiću in Pribičeviću sta bili poslani pozdravni brzojavki.

Popoldne ob 3. so se zbrali odborniki in zaupniki KDK za radovljiški okraj pri Šumiju v Lescah. Tudi tu sta poročala poslanec Pucelj in dr. Kramer ob burnem odobravanju navzočih, ki so enako kakor zaupniki v drugih okrajih odobrili politiko KDK v posebni resoluciji ter brzojavno pozdravili oba predsednika KDK. Po govorih obeh poslancev se je razvila živahna debata, v kateri so govorili župan Ažman, g. Špicar, inženjer Černe in drugi, ter poudarjali potrebo popolne složnosti vseh poštenih in treznih Sloven-

megli sem videl teto Polono, ki me je prekrizala in poškopila z blagoslovljeno vodo mene in prtljago ter živino.

«Bog bodi s teboj, kjer in koder boš», je z drhtečim glasom izrekla teta Polona, meni pa se je zdelo, da obhajam svoj lastni pogreb. Tako neizrekljivo težko mi je bilo pri srcu, da nisem mogel niti jokati. Omahnil sem k materi, ki je ihtela kraj voza in sem se je oklenil z obema rokama.

«Mati, mati —» sem ponavljal v svojem srcu, medtem ko mi je bila beseda popolnoma onemela v trpki žalosti.

«Bo treba odriniti», je počasi opomnil stric Luka in sedel za sprednjo ročico na lojtrnico.

Strica Boštjana ni bilo. Poslovala sva se bila že teden dni pred mojim odhodom.

Zlezal sem na voz in oče za menoj. Stric Luka je pognal, vola sta se zganila in lojtrski voz je leno zaškripal.

«Zbogom», sem z mislijo pozdravljaj mater in dom in vse, ki so mi bili dragi, pa sem se moral ločiti od njih. In slehern grm in vsako drevo se mi je zdelo, da me vabi nazaj, nazaj. In tako lep se mi je zdel tedaj naš skriti svet, da bi bil planil in se skrilit v njegovi lepoti in se nikoli, nikoli ne ločil od njega.

Dasi so voli vozili počasi, se mi je zdelo, da se silno hitro oddaljujemo od doma. Ljudje, ki so nas srečavali, so se čudili:

«No, Slemenjak, kam pa pelješ fanta?»

«V Ljubljano —»

«Beži no, kaj poveš!»

«Gre v šole —» je s ponosnim poudarkom pojasnil oče.

«V šole?»

In proti meni:

«Kaj — da boš gospod?! Viž ga, viž, Boštjaneta, kdo bi si bil mislil!»

Z večimi pogledi so me motrili in me občudovali. In zadel sem se sam sebi naenkrat silno imeniten in važen. Za trenutek je to pregnalo mojo žalost, toda čim smo bili spet na samem, so se vrnile otožne misli. Žgoče hrepenenje po domu me je palilo v srcu.

Z očetom skoro nisva nič govorila. Med tem ko sta se stric Luka in oče pomenkovala o letini in o vremenu, sem gledal jaz lepoto jesenske prirode. Polja so bila že prazna, po vrteh je dozorevalo sadje, po gozdih pa je tu pa tam že prebarval listje prvi rumeni nadih. Proti poldnevju, ko so se bile dvignile in razpršile meglice, je bilo lepote v izobilju. Toliko je je bilo, da je prekipelo v meni. In hipoma so se mi curkoma vlile solze.

Stric Luka se mi je zasmel: «Nič ne maraj, fant! Zavriskaj, saj boš gospod!»

Jaz se nisem dosti menil za njegove besede. Šele na Vrhniki, kjer smo se ustavili, sem se nekoliko raztresel.

Prenočevali smo na Vrhniki, drugo jutro pa smo potem na vse zgodaj odrinili proti beli Ljubljani.

(Dalje prih.)

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

Stric Janez v vojni

(Po Pierre Villetardu priredil B.)

1. Vojna bo!

Oblaki so rdeči.

Kaj pač pomenijo?

Da vsi ti mladi fantje
na vojsko pojdejo...

Narodna.

V prijazni, solčni slovenski deželi leži trg Zabrežje ob bistri reki, ki ga ovija v polkrogu in se nato skriva v košatem gozdu.

Bilo je koncem julija leta 1914. Redkokdaj je bilo poletje tako lepo, kakor tisto usodno leto. Kmetje so z zadovoljstvom spravljali obilni božji dar in se veselili. Kljub temu, da so krožile vznemirljive vesti, se nihče ni dal motiti pri poljskem delu. Le ženske, ki so iz sosednih vasi nosile prodajati sadje, jajca in mleko v Zabrežje, so se vračale domov z novico, da bo morda vojna, a le malokdo je velič stvar za resno.

Na južnem koncu Zabrežja, tik ob vodi, je imel enonadstropno hišo občinski svetovalec Janez Tršan. Okoli hiše je bil obsežen sadni vrt, na katerem je stric Janez negoval svoja sadna drevesa, ki jih je ljubil nad vse, med tem ko je v kotu med hišo in vodo gospodarila njegova boljša polovica Špela in sadila solato, zelenjavo in cvetlice.

Ura je bila deset. Solnce je pričelo pošteno pripekati. Stric Janez je delal na vrtu. Postal mu je tako vroče, da je slekel sukno in telovnik in zavihal rokave preko komol-

šolarje in na Petrovo za povablence uprizorjena O. Zolnirjeva mladinska tridejanka »Šola v nebesih.« Ljubka igrlica je gledalcem zelo ugajala, saj mali igralci so tudi dobro, nekateri, posebno sv. Peter, celo izvrstno rešili svoje vloge. G. Šolskemu upravitelju za njegov trud vse priznanje.

CATEŽ. Na praznik sv. Petra in Pavla je imel po prvi sv. maši shod g. kaplan iz Cerkelj. Kajne, gospod kaplan, da vas v srce zabolita 1. in 2. skrinjica za občinske volitve! Volilci občine Čatež, pomislite samo, kako je v občinah, kjer klerikalci gospodarijo! aZto volite moze, ki so zmoni za vodstvo občinskega gospodarstva, ter vrzite kroglice v 1. ali 2. skrinjico!

LAŠKO. V Laškem izvršuje že čez dve leti ga. Ana Fretzetova, soproga pekovskega mojstra, gostilniško obrt brez krajevne, odnosno točilne pravice. Javno vprašamo finančno ravnanje v Mariboru, ali mu je to znano. Zakon mora veljati za vse enako!

Sv. JEDERT NAD LAŠKEM. Kakor v drugih župnijah, obstoja tudi pri nas cerkveni konkurenčni odbor, ki ima nalogo, da skrbi za vzdrževanje raznih poslopij, ki spadajo v delokrog župnije, oziroma ki so last cerkve in faranov. Umevno je, da se za vzdrževanje teh poslopij potrebujejo denarna sredstva, za katera mora skrbeti cerkveni konkurenčni odbor, ki nosi tudi odgovornost za najmanjši izdatek. Kakor pa vidimo v praksi, obstoja tukajšnji cerkveni konkurenčni odbor samo na papirju. Nihče teh zastopnikov faranov ne vidi, v kako razdrapanem stanju se nahajata pokopališče in mrtvašnica. Stara šola, oziroma mežnarija, bi lahko prinesla letno lepo vsoto najemnine, ker so obširni prostori dovolj sposobni za stanovanje dveh družin. Seveda, ta odbor, ki je pod patronanco SLS, smatra za bolj potrebno, da se v njej vzgajajo Orlice, kakor da bi se izrabila stavba v koristnejše namene.

BRCE PRI DOLU. Ob vsakih volitvah nam je vodja SLS, po domače Rudl, obetal vsemogoče in nemogoče, ako vržemo volilne kroglice v skrinjo klerikalne stranke. Med drugim nam je tudi obljubil, da bo izposloval vodovod. Kakor smo pa čitali v »Domovini«, je obljubil dr. Godnič kot gerent okrajnega zastopa v Laškem, da bo asfaltiral cesto od kolodvora do Časna v Laškem. Vsem tem obljubam ne ver-

jamemo! Rudl, ki je sedaj član gerentskega sveta pri okrajnem zastopu v Laškem, molči o našem vodovodu, gerent dr. Godnič si pa misli: Dobro je nekaj mazila za Laščane, da mi podprejo že itak omajani stolček, kajti škoda bi bilo lepe vsote denarja, katero prejemam mesečno za svoje gerentovanje.

SV. MOHOR NAD LAŠKIM. V kratkem dobimo dva nova zvona kot nadomestilo za ona, ki smo ju morali po zaslugi SLS med vojno oddati erarju. Kumovala bosta gg. Trinov Blažek, posestnik v Slivnem in bodoči župan občine Sv. Krištof, ki je bil za to v farovžu že določen in od sreskega tajnika SLS ter dekana g. dr. Kruljca potrjen, ter Lešnik Alojz, rudar v Hudi jami. Pripravlja se za ta dan velikanski pomp, ki se bo politično gotovo zlorabil.

SV. LENART PRI VELIKI NEDELJI. Ob zaključku šolskega leta je naše učiteljstvo nazorno pokazalo dosežene uspehe, ki so nas prijetno presenetili. Že okusno prirejena razstava ročnih del je nudila pregledno sliko požrtvovalnosti. Dovršeno izdelana dekliška in deška ročna dela so zaslužila vso pozornost. Nastopi, petje, deklamacije učencev od 1. do 5. razreda so bili prav lepi in poučni. Z obrazov navzočih staršev si čital le radost in ponos. Za nameček je bila ob koncu telovadba s palicami in loki ob spremljevanju godbe, kar je dalo lepemu popoldnevu poseben sijaj. Da, res lepo je bilo, in učiteljstvo upravičeno zasluži našo pohvalo!

ORMOŠKI OKRAJ. Neki oblastni poslanec SLS je pozabil povsem na ono prislovico o žabi ter se kaj rad pobaha s svojim oblastnim poslansvom. Nemcem se po gostilnah predstavlja kot Landesabgeordneter, našim ljudem pa skuša imponirati pri vsaki priliki s svojim stereotipnim: »Zdaj boš čujja, kaj de oblastni poslanec s teboj guča.« To svoje poslanstvo tira do neskončnosti. Ker poleg svojega oblastnega poslanstva v mariborski oblastni skupščini izvršuje tudi porodno poslanstvo pri govedih, se mu je zadnjič pripetilo, da je v svojem brezmejnem zanosu po končanem opraviilu udaril kravo po zadnjem delu z besedami: »Krava, te časti še nisi mela, ka bi te oblastni poslanec vudra.« Kaj si je le neki uboga krava pri tem mislila? Ali je smatrala ta žegen oblastnega poslanca kot slab dovtip na račun mariborske oblastne skupščine, ali pa na račun pameti omejenega človeka.

SV. ANTON V SLOV. GOR. Kakor ste cenjeni bralci »Domovine« že čitali, se je pri nas zidal Orlovski dom. Pa glej smolo! Na enkrat se je vse delo ustavilo; če se ne motimo so izgubili načrt in sedaj ne vedo več, kje je njihova zemlja in kje občinska. Hodili so že v Maribor, pa menda tudi tam tega nočejo pripoznati, da bi Orlovski dom stal na občinski zemlji. Zadosti je, da ste uničili žlahtno trto, vrt in ograjo, ki je bila plačana s krvavimi tisočaki davkoplačevalcev, oziroma faranov. Boste še pač nekaj časa letali, preden boste našli izgubljeni načrt. — Zgodilo pa se je tudi nekaj drugega veselejšega. Tukajšnji trgovec g. Josip Tušak je dal zidati Društveni dom, ki je danes že skoraj gotov. Vsa čast in hvala požrtvovalnemu g. Tušaku, da se ni ustrašil tako velikih stroškov. — Dne 15. t. m. bo priredilo Prvo tamburaško društvo veseloigro v treh dejanjih »V Ljubljano jo dajmo« v gostilni Podgoršek. Vsi domačini in sosedi ste vabljeni! — Dne 28. junija, na Vidov dan, je bila v šoli proslava; udeležila so se je vsa društva. Čudno pa je, da ni bilo Orla, ki ima baje najboljšo državljanov v svojih vrstah.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

RDEČA DETELJA IN NJIVSKI KOPITNIK.

Rdeča detelja ali inkarnatka je velikega pomena za našega maloposestnika, ker jo sejemo lahko po strnišču kot vmesni sadež med ajdo. Ona daje sicer samo eno košnjo, njena vrednost pa tiči v tem, da nam daje pomladi prvo zeleno košnjo, ko že zmanjkuje druge krme, in da se dá z uspehom sejati med strniščno ajdo, pod katero se do jeseni dobro vkorenini in obraste. Po takih krajih kakor pri nas, kjer je pomanjkanje krme na dnevnem redu, je ta rastlina važen vmesni sadež, po katerem se dajo pomladi z najboljšim uspehom pridelati še praso ali pa zgodnja kervza za zrnje, oziroma zelena koruza. Na ta način izkoriščamo njivsko zemljo do dobrega. Veliko vredna je taka deteljna setev tudi zaradi tega, ker zatiramo z njo pomladanski plevel, ki je zelo nadležen po njivah.

cev. Janez je bolj majhen, dobro rejen možak pet in štiridesetih let, zagorelih lic s košatimi rdečkastimi brki. Star slammik s širokim krajcem mu zakriva plešo.

Iz Špelinega vrta opojno dehtijo zadnje rdeče vrtnice in povešajo glavice v hudi vročini. Na sosednji lipi žvrgolijo ptički in martinček se vije po nizkem zidu ob vodi.

Janezu je postalo tako vroče, da je bil naravnost vesel, ko je končal svoje delo. Zravnal in pretegnil se je, vzel svoj veliki rdeči robec iz žepa in si obrisal znoj s čela. Tu začuje korake. Obrne se in opazi Rezo, brhko osemnajstletno deklo, ki prihaja iz hiše k njemu. Od daleč ji zakliče:

— Prinašaš »Narod«?

— Da, gospod.

Stric Janez ji gre nasproti, vzame časopis in sede v prijetno senco pod lipo, ki opojno dehti in na kateri šumi na stotine čebel, ki kot rjave krogle leté v modro nebo.

Janez se udobno ustali na klopi, nasloni hrbet na raskavo lubje, raztrga ovoj s časopisa in ga počasi razgrne. Možak je bil poščen naprednjak, vnet Slovenec, rodoljub do dna duše in se zelo zanimal za politiko. Nekaj let je celo igral bojno ulogo v naprednih vrstah.

Stric Janez je bil tudi eden tistih, ki so povsod odkrito govorili o boljši bodočnosti, ko bodo tvorili vsi Jugoslovenci od Gospodarskega pa do Kosovskega polja eno veliko narodno državo.

V edini zabreški kavarni se je shajal vsak dan s svojimi prijatelji in političnimi pristaši in jim razlagal svoje ideje. Imeli so ga za zelo

pametnega in kar je enkrat rekel, je veljalo. Njegovo mnenje je vpošteval ves trg, od gospoda župana pa do prodajalke v pekarni.

»Slovenski Narod«, ki je bil ob onem času edini ljubljanski napredni dnevnik, je prihajal v Zabrežje z vlakom zvečer in jutraj ga je pismonoša okoli desete prinesel v hišo.

Toda tisti dan ga stric Janez ni počasi in s slastjo čital na vrtni klopi, kot ponavadi, temveč je naenkrat kar poskočil, kakor bi ga bilo nekaj pičilo.

Kaj se je vendar zgodilo? Hitel je razoglav po solncu preko vrta. »Narod« mu je vihral v roki kakor zastava. Prišedši pred hišo je poklical svojo ženo:

— Špela!

Majhna glava gospe Tršanove se je pokazala pri oknu v pritličju. Pravkar jo je zmotil pri štetju perila in zato ga je vprašala nejevoljna:

— Kaj pa je spet?

— Pomislil je vzkliknil Janez in vihlet časopis... Ta nota, to je nekaj nesramnega!

— Kaj? Kakšna nota?

Gospod Tršan se je obotavljal, potem pa je dejal:

— Dunajska vlada je poslala Srbiji noto, v kateri...

— Tako? ga je prekinila Špela malomarno. Dragi moj, bolj pametno bi bilo, če bi se malo pobrigal za dom. Ali si morda že pogledal radi vina v klet? ... Glava jezicne Špeluze, kot jo je včasih v jezi nazival Janez, je pri teh besedah izginila z okna.

Janez se ni ganil in tudi ni zinil besede. Silno slabe volje je odšel

V hiši ni imel besede s svojimi naprednimi in jugoslovenskimi nazori, tem bolj so ga pa spoštovali zunaj hiše. Prijazno in spoštljivo so ga pozdravljali na cesti znanci in prijatelji. Bil je tudi član Sokola in Narodne Čitalnice in imel tako v vseh krogih prebivalstva dobre znanke.

Po glavni cesti, ki vodi na kolodvor, je zavil Janez na zabreški glavni trg, v katerega gornjem kotu se je nahajala edina kavarana. Tu se je shajal vsak dan okoli enajste ure dopoldne s svojimi zvestimi prijatelji, ki jih je imenoval svojo »skupino«. Bili so štirje: Podržaj, upokojeni notar, ki je bil že vdruživ vdovec, a vedno židane volje, trgovec Ogrev, majhen, suh možak, starosta zabreškega Sokola, šolski vodja Pernot, stara slovenska grča, in slednjič župan Podgradnik iz sosednje vasi, ki pa ni vsak dan prihajal na sestanek.

— Slovanski nazdar! je pozdravil Janez skupino svojih prijateljev, ki so ga že čakali pri svežem pivu na terasi kavarne.

Krepko je podal vsem roko, sedel, narečil vrček in nato potegnil »Narod« iz žepa.

— Ste čitali? je vprašal.

— Malenkost! je odvrnil notar Podržaj. Dunajska vlada grozi, toda če bo ruski medved samo dvignil šapo, bo hitro dunajske komedije konec.

— Meni se pa zdi, da je stvar resna, ga je prekinil Janez, a takoj umolknil, kajti natakrica je prinesla naročeno pivo, in pred ženskami ni hotel razlagati svojih misli. Ko je odšla, je pripomnil učitelj Pernot:

Rdečo deteljo sejemo samo zase, bolje pa je, če jo sejemo skupaj z njivskim kopitnikom, kakor delajo naši mali posestniki. Njivski kopitnik je istočasne rasti in daje tudi samo eno košnjo. Rdeča detelja je proti ostrim zimam občutljiva in zgori se, da jo taka zima tudi vzame. V takem primeru nam njivski kopitnik pomaga, ker se na mesto detelje toliko bolj obraste in daje bolj močno košnjo. V ostalem nam skupna setev daje tudi bogatejšo košnjo kakor samočista detelja. Pri setvi same detelje je jemati zmeraj le novo seme, ki je očiščeno in ki ga poznamo na tem, da je bolj svetlorumene barve. Starejše seme trpi na kaljivosti. Če sejemo rdečo deteljo skupaj z njivskim kopitnikom, jo sejemo navadno v plevah, tako kakor jo pridelamo s takih njiv.

Za tako vmesno setev rdeče detelje je treba dosti močnih njiv. Priporoča se zaradi tega, da pognojimo ajdi z umetnimi gnojili, ki pospešujejo obnem tudi rast detelje in trave. Za en mernik posetve je vzeti vsaj 30 kg superfosfata in 15 kg kalijeve soli. Mladi detelji pa kaže jeseni pomagati še z gipsom (50 kg), do bo več uspeha. Če bi manjkalo zemlji dušika, je umestno, da pomagamo ajdi z malo količino čilkega solitra. Za mernik posetve bi zadostovalo 5 kg. Dušik pride v tem primeru na dobro ajdi in mladi detelji.

PREGOSTA ZELENA KORUZA.

Zaradi rednega pomanjkanja krme je važno, da pridelujemo po naših krajih tudi zeleno koruzo, ki daje po žitnem strnišču bogate košnje, sočno in prav slastno klajo, bogato na sladkorju. Za razinere malega posestnika je ta rastlina še posebno važna, ker nam kot strniščna rastlina omogoči po dva pridelka na leto. Zato jo pri nas tudi močno sejejo. Žal pa, da naše košnje niso tako bogate kakor bi bilo želeli in kakor se z njimi ponašajo po drugih krajih.

Vzrok moramo iskati poglavitno v tem, ker ji po eni strani premalo gnojimo, po drugi pa, ker jo pregosto sejemo. Z gosto setvijo dobimo sicer številno več rastlin, ali kaj pomaga, ko se pa zato slabše razvijajo in dajejo manj košnje. Če stoje rastline preblizu skupaj, zalirajo druga drugo, tako da zaostajajo v rasti in se medsebojno dušijo. To poznamo že po blede barvi in po slabi rasti, ki jo opazujemo po takih njivah.

Koruzo je po vsi svoji naravi rastlina visoke zrasti in krepkega razvoja. Če jo pridelujemo za zeleno klajo, je prav, da jo sejemo bolj na gosto, toda ne pregosto, kakor sedaj delamo. Bolj gosta setev daje več pridelka in bolj mehka in nežna stebila, ali preveč na gosto je ne smemo sejati, da nam ne trpi končno pridelok.

Na večjih posestvih sejejo zeleno koruzo v vrstah, ki so po 9 cm vsaksebi, in dobe prav bogate košnje sočne, temnozeleno koruze, ki je visoka poldrug meter in več. Pri nas pa zraste včasih komaj dober čevelj visoko, tako nam v gošči zastaja. Namesto temnozeleno barve se pa kaže bledozelena barva, ki začne kmalu rumeneti in se sušiti na vrhnjih listih. Povprečno nam zraste po tri četrt do enega metra visoko. V tej višini začne za silo nastavljati svoja cvetna banderca. Dajmo ji tudi pri nas več prostora, da se bo laže bolj močno in košato razvila!

Zeleni koruzi moramo tudi gnojiti, da nam napravi več in bolj tečnega listja. Največ vreden je dober hlevski gnoj in, če bi tega manjkalo, si lahko pomagamo z umetnimi gnojili. Čilski soliter lahko trosimo po vrhu, kakor hitro nam koruzo dobro pribode iz tal in začne zunaj razvijati svoje prve liste. Čilkega solitra je treba na mernik posetve vsaj 15 kg. Izvrstno gnojilo je kajpada tudi gnojna.

Popravek. V zadnjem članku «Slaba detelja» je čitati v drugem odstavku namesto cako bi seme dobro kalilo» pravilno cako bi seme slabo kalilo».

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo te dni v valutah:

- 1 ameriški dolar za 56.20 do 56.40 Din;
- dne 3. t. m. v devizah:
- 100 avstrijskih šilingov za 799.30 do 802.30 Din;
- 100 nemških mark za 1356.75 do 1359.75 Din;
- 100 madžarskih pengov za 990.15 do 993.15 Din;
- 100 italijanskih lir za 297.48 do 299.48 Din;
- 1 ameriški dolar za 56.74 do 56.94 Din;

2. Mobilizacija.

— Janez, je dejala Špela. Ali lahko računam nate? Že deset dni imam čevlje pri Pelku in še mi ni popravil pet. Ali boš stonil popoldne mimogrede k njemu? Da ali ne?

Stric Janez se zgane komaj vidno, a ne odgovori. Naenkrat pa jezno udari s pestjo ob mizo, rekoč:

— Tako ne more iti naprej!

Špela mu pa sikajoče odvrne:

— Da, vojna! ... Neprestano mi zastrupljaš vse moje življenje s tem, da mi govoriš o vojni. Kaj misliš, da je cesar tak osel, da bo začel vojno?

— Toda, dovolj mi ...

— Ničesar ne dovolim!

Stric Janez na ta izbruh svoje boljše polovice ne odgovori ničesar. Sklene roko na rbtu, koraka po sobi sem ter tja, navihuje lica in zaničljivo spušča zrak skozi nos.

— Komaj sva bila dva meseca poročena in že si me začel vznemirjati s svojo politiko. Jaz sem bila bedasta kot vse mlade žene. Včasih si tako sitnaril, da sem jokala. O, kolikokrat sem imela zaradi tebe želodčne krče! Pozneje, ko sem pričakovala rojstvo Nadice, si se obnašal še bolj odurno. Pravi čudež je, da nisem porodila pokveke.

— Pretiravaš.

— Ali vidiš, da vse prihaja iz tega, da imam soproga brez pravega posla, ki ves dan samo sitnari po hiši.

— Oho!

— Pusti me, da ti povem svoje mnenje do konca. Res je, da si občinski svetovalec. Imaš

100 francoskih frankov za 222.26 do 224.26 Din;

100 češkoslovaških kron za 168.10 do 168.90 Din.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Te dni so cene pšenici in moki malo popustile, dočim je turščica čvrstejša. Na ljubljanski blagovni borzi so bile 3. t. m. za 100 kg (postavljeno na slovensko postajo) naslednje cene: pšenica: baška 340 do 342.50 Din, nova (za dobavo v juliju) 317.50 do 320 Din; turščica: baška 320 do 322.50 Din; oves: baški 300 do 305 Din; moka: «0» 525 do 530 Din.

ZIVINA. Brez pomembnih sprememb.

Sejmi

- 6. julija: Imeno (svinjski sejem).
- 7. julija: Loški potok, Brezovo, Kaplja pri Prevaljah.
- 8. julija: Pišec, Gradac.
- 9. julija: Polšnik, Breg pri Ptuj, Lemberg.
- 10. julija: Dobova, Poljčane, Puconci.
- 12. julija: Planina pri Brezicah (le za živino) Zgornji Tuhinj, Planina pri Logatcu, Ljutome (za živino), Šoštanj, Rogatec.
- 13. julija: Stari Log (le za živino), Jaguena (le za živino), Trébnje, Vratšinec (za živino) Kotlje.

Kratke vesti

— Slabo stanje hmeljskih nasadov. Po poročilih iz Jugoslavije, Češkoslovaške, Nemčije, Belgije, Francije in Anglije je stanje hmeljskih nasadov povsod slabo. Rastlina je v nekaterih pokrajinah zelo zaostala v razvoju. V Nemčiji je razširjena peronospora.

BELEŽKE

+ Ubljalec Račić in «Domoljub». Kdo š dvomi, da je «Domoljub» za cilj poneumnevanja slovenskega ljudstva, naj čita zadnjo «Domoljub»

— Kakor vse kaže, se bližamo hudim časom. S tihim glasom je začel praviti, kakšne ukaze so dobili z Dunaja na okrajnem glavarstvu in kako so začeli stikati predvsem za onimi, ki so odkrito kazali svoje narodno jugoslovensko mišljenje. Zupač je družbi dva primera podle denunciacije, izvršena od pristašev nasprotnih stranke, ki je vedno bolj kazala svojo protinarodno barvo.

— Luka, orožniški stražmojster, mi je včeraj zvečer dejal, da naši nasprotniki že očitno govore, da je naša družba preveč slovenska in da nas bi bilo treba vse kot politično nezaupljive vtakniti v ječo. Kot dober prijatelj mi je namignil, naj se ne shajamo več javno in naj pazimo na vsako besedo.

Pet prijateljev je stisnilo glave in nadaljevalo svoje pomenke tako tiho, da možak, ki je sedel na drugem koncu terase in pozorno vlek na ušesa, ni mogel razumeti niti besedice. Možje so bili tako zaverovani v svoje pomenke, da niti poldanskega zvonjenja niso čuli.

Stric Janez je naenkrat potegnil prestrašen uro iz žepa in vzkliknil:

— Tristo zelenih! Četrta eno je že proč!

Dvignil se je, naglo stisnil vsem roko in odhitel. Ostala družba mu je počasi sledila. To je bil njen zadnji sestanek na terasi zebreške kavarnice, dan po predaji avstrijske note Srbiji.

Stric Janez jo je urno mahal domov. Na potu si je dejal:

— Špeluza se bo jezila, da se bo kar kresalo, ko prihajam skoro pol ure prepozno k kosilu.

masno plačo, kaj ne? Skupina Ienuhov ste in vlečete ves trg za nos. Ne vem, kaj ste storili zadnje dni, toda vse ljudstvo je pokoncu. Vsi govore o vojni. Zjutraj sem bila v prodajalni in vsi pomočniki so bili blede kot smrt.

Stric Janez je odprl usta, da bi rekel: «All vidiš, da je res!», toda strupeni Špeluzin pogled mu je zaprl sapo. Znova je napihnil lica, hoteč s tem izraziti, da je vsako pogovarjanje z njegovo ženo nemogoče.

— Reza! je tu zaklicala Špela.

Špela je na tri načine klicala dekle: prvi je bil rezek in zapovedljiv, drugi ostrejši in divji, če pa Reza tudi na drugi klic ni prišla, se je gospa Špela zadržala na tretji način, a tako, da se je poslušalcu zdelo, da se je sklad krožnikov zrušil na tla. To pot je mala dekla prišla šele na tretji klic. Imela je preko komolcev zavihane rokave in razmršene lasi in znoj ji je kapal s čela.

— Ali si gluha? je grmela gospa Špela. Kaj te moram vedno desetkrat klicati, preden se ti zljubi priti? Zaradi kosila sem ti hotela povedati, da boš spekla ostanek piške. Janez, ali hočeš poleg graha?

— Meni je vseeno.

— Meni pa še bolj, povabljen sem namreč na kosilo k Natlanovim.

— Dobro, naj mi napravi grah.

Špela je na te besede pomignila Rezi, naj izgine.

— Torej kosila boš pri najinih prijateljih Natlanovih, je nadaljeval Janez.

(Dalje prih.)

bovo številko, kjer se bere med drugim, da je ubijalec Puniša Račić po rodu Črnogorec, po jeziku pa Hrvat. Kot poslanec je vedno hodil svoja pota ter vlado napadal. Njegove govore so žerjavovci in radičevci neredko uporabljali v svojem boju proti vladi. Pred dobrim tednom je imel Račić še ozke zveze z radičevci. Račić je ploskal tudi Radiću in Pribičevacu — Tako očitno, a tudi prebedasto, lažje list, katerega urednik je katoliški duhovnik.

DOMAČE NOVOSTI

* **Spominska plošča kralju Aleksandru v Sarajevu.** V Sarajevu je bila na Vidov dan na dvo-rišču tamkajšnje orožniške šole odkrita spominska plošča kralju Aleksandru. Slavnostnemu odkritju so prisostvovali pomočnik komandanta armije general Stojšić ter več drugih vojaških funkcionarjev in zastopnikov civilnih oblastev. Spominsko ploščo so postavili gojenci orožniške šole.

* **Radičevo življenje izven vsake nevarnosti.** Gosp. Stepanu Radiću se je zdravstveno stanje že tako izboljšalo, da je njegovo življenje izven nevarnosti. G. Radić bi se rad vrnil v Zagreb, vendar mu zdravniki tega še ne dopuste, ker bi ga potovanje preveč utrudilo in bi napor slabo vplival na potek zdravljenja.

* **Aca Stanojević nevarno obolel.** Radikalni prvak, mož visoke starosti Aca Stanojević je tako zbolel, da so ga morali prepeljati v sanatorij. Zdravniki nimajo upanja, da bi ga ohranili pri življenju.

* **Plazovje zopet ograja Hrastnik.** Pobočje hriba, kjer je stal stari Hrastnik, se počasi premika v dolino. Pozna se to na okrajni cesti, ki se je na večih krajih ponižala, na drugih pa zopet dvignila in jo mora sedaj okrajni zastop temeljito popraviti. Opazujejo se nove razpoke na vseh poslopjih na pobočju hriba, posebno pa še na hišah, ki stoje na vznožju hriba.

* **Malonedeljske novice.** Pišejo nam: Šolska prireditelja na Petrovo je moralno zelo lepo uspela. Žal, je bil obisk nezadovoljiv. Seveda je razumljivo, da našim kmečkim ljudem po težkem tedenskem delu ni mogoče obiskati prireditelja kakor bi bilo želeli. Vse graje pa je vredno zadržanje nekaterih merodajnih krogov, ki dosledno bojkotirajo tudi šolske prireditve. Dolžnost javnih organov je, podpirati vsako kulturno delo po deželi in obiskovati vse prosvetne in patrijotične prireditve, posebno ono na Petrovo, ki je bila združena s proslavo Vidovega dne. Upajmo, da bo v bodoče boljše. — Zapustil nas je učitelj g. Jože Zorn, ki bo nastopil v kratkem vojaško službo. Imenovani je sodeloval pri Narodnem kulturnem društvu (pri pevskem zboru, dramskem odseku ter Ljudski knjižnici). Za vsestransko poživljeno prosvetno delovanje mu bodi izrečena v imenu NKD iskrena zahvala z željo, da pride po dokončani vojaški službi zopet med nas. — Pri ureditvi Ljudske knjižnice se je opazilo, da gotovi ljudje namenoma uničujejo knjige, ki jih bodo v oči. Vsakdo lahko izbira knjige po svojem okusu. Za vsako poškodovano knjigo pa se bo zahtevalo brezpogojno povračilo, oziroma nakup nove knjige. Število članov Ljudske knjižnice je razveseljivo naraslo. Žal, pa se še najdejo ljudje, in to iz naprednih vrst, ki kljub prošnji ne poravnajo malenkostne članarine, kar je neodpušljivo. Ako hočejo v poročilih o malonedeljskem naprednem kulturnem delu vedno zavzemati prva mesta, je vsekakor njihova dolžnost, da vedno podpirajo napredne organizacije in kulturne prireditve.

* **Predlog za zaplombo Račićevega imetja.** Zastopnik ranjenih in ubitih poslancev KDK je predložil preiskovalnemu sodniku akt, v katerem zahteva zaplombo premoženja morilca Puniše Račića zaradi kritja odškodninskih zahtev. Zastopstvo teh odškodninskih zahtev je prevzel dr. Svetislav Jagović, odvetnik iz Kruševca in član glavnega odbora SDS.

* **Pismo iz Srbije.** Iz Ušća nam pišejo. Na dan sv. Janeza Krstnika smo bili tukajšnji Slovenci

po dolgih 14 mesecih zopet enkrat pri službi božji, pri spovedi in pri sv. obhajilu. Obiskal je namreč našo, od vsakega prometa odrezano vas Ušće, slovenski duhovnik, škof g. dr. Gnidovec, kateremu se za njegov trud najlepše zahvaljujemo v našem listu «Domovina». — Ivan, Jerica, Franci in Poldi Šubie (Vrhnika), Zvonimir in Anica Vrečko (Zagorje), Jože in Marija Gorše (Dolenjsko).

* **Krogla, ki je zadela Stepana Radića.** Te dni je neki poslanec prinesel v Zagreb kroglo, ki jo je morilec Puniša Račić oddal na Stepana Radića. Shranili so jo v narodni muzej v Seljaškem domu, da se bodo še naši zanamci spominjali grdega zločina človeka, ki ni spadal v parlament.

* **Ali si že naročen na «Skovirja»?** Prejeli smo: Tudi Slovenci potrebujemo svoj šalji list, kakor jih imajo vsi drugi narodi. Humoristični 14dnevnik «Skovir» izhaja že pol leta. Da semu omogoči življenje in čim večji razvoj tako glede slik kakor besedila, je potrebno, da se število naročnikov neprestano množi. Že sedaj «Skovir» v veliki meri ustreza svojim čitateljem, ali še bolj jim bo, če se bo čim več Slovencev naročilo na «Skovirja» in plačalo po 15 Din četrtletno za naročnino (uprava v Rožni dolini pri Ljubljani). Ne zaostajajmo Slovenci za Srbi in Hrvati ter podpirajmo svoj edini šalji list!

* **Zvišanje prispevkov za bolniško zavarovanje.** Minister za socialno politiko je na podlagi sklepa ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev odobril zvišanje prispevkov za bolniško zavarovanje, in to za urade, ki so letna poslovanja zaključili s primanjkljajem. Takih uradov je zaenkrat 13. Tudi za Trgovsko društvo «Merkur» v Zagrebu se zvišajo prispevki. Nevarnost zvišanja prispevkov grozi vsem uradem, ki bi v svojem poslovanju ne mogli vzdržati ravnotežja. Zato je važno, da tudi Slovenija budno pazi na vprašanje zavarovanja. Zlasti je važno redno plačevanje prispevkov, katerega pa danes ni. Prispevki so bili zvišani od 6 do 7 %, odnosno od 6 na 6,50 %, in to od 1. t. m. dalje.

* **Prekmurski radikali in klerikalci za čim tesnejšo zvezo.** Pred kratkim se je vršil v Dolnji Lendavi zaupen sestanek voditeljev radikalne «partije» in enega dela klerikalnih vodilnih politikov v srezu. Na sestanku so stari prijatelji na splošno zadovoljstvo ugotovili, da so prav za prav vsi enih misli. Sklenili so tesno sodelovanje obeh vladnih strank v Prekmurju. Vodstvu SLS. baje o tem sestanku ni nič znano, zato se zdi verjetna govornica, ki jo širijo hudobni jeziki po Lendavi: da so nekateri klerikalci prešli k radikalom, od katerih si več obetajo. To potrjuje tudi dosedanji klerikalni list «Népujság», ki v zadnji številki pravi: «Ali ne bi bilo dobro, da stopijo v kon-er-eij lista tudi radikali? Take ne bi bil list več glasilu Ljudske stranke, ampak današnje vladne koalicije.» Gospodje so menda malo prepozni, kajti njihova koalicija se je izkazala kot krvava in njihova vlada nemogoča. V Prekmurju pa radikali ni več in zadnji dogodki so pretresli ves narod, ki bo tudi s klerikalci obračunal. Tako bodo ostali radikalni voditelji sami brez volilcev in klerikalno vodstvo pa bo za eno skušnjo bogatejše pri zbiranju in sklepanju prijateljstva.

* **Demonstracije proti naši zastavi v Zadru.** Jugoslovanski konzulat v Zadru je na Vidov dan razobesil na konzulatu jugoslovansko zastavo. Kmalu se je začela zbirati pred konzulatom skupina fašistov, ki so zahtevali, naj se zastava od strani, češ da pomeni izzivanje. Konzul je o tem obvestil prefekta in ga prosil varstva, nakar je prišel pred poslopje oddelek karabinerjev in ostal tamkaj ves dan.

* **Veliko razstavo slovenskega čipkarstva** je priredil od 11. do 15. t. m. na Bledu v šoli Državni osrednji zavod za žensko domačo obrt iz Ljubljane.

* **Konjske dirke v St. Jerneju na Dolenjskem.** Na Petrovo je bil lep poletni dan in lahek vetrič je blagodejno vplival na dirkače kakor tudi na gledalce, prijatelje konjereje. Na velikem dirkališču se je zbrala Dolenjska, pa tudi mnogo Gorenjcev in Štajercev je prihitelo v lepi St. Jernej.

Vsak, ki ima le količkaj zanimanja za povzdigo in procvit konjereje, je bil tamkaj. Rezultati glede hitrosti so bili prav lepi. — Pri prvi dirki enovprežnih tri-do štiriletnih kobil in žrebcev je prvo darilo dobil Janko Recelj iz St. Jerneja z «Zoro» v času 5 minut 50 sekund. Drugo darilo je prejel Alojzij Znidaršič iz Roj pri St. Jerneju s časom 5 minut 57 sekund in tretje darilo Ivan Vide, Stara vas, s časom 6 minut 4 sekund. — Druga dirka enovprežnih starejših konj od 5 let naprej je imela naslednje case: Anton Udovič iz Gornjega Maharovca s «Furioso» 5 minut 30 sekund, Janez Bobič, Gornje Gradišče, 5 minut 57 sekund; Alojzij Mencin, Drama, 5 minut 47 sekund, je bil zaradi galopiranja postavljen na tretje mesto. — Tretja dirka enovprežnih amerikancev: državni žrebec Martina Kocijana iz Mihovca je dosegel čas 4 minut 28 sekund. — Četrta dirka dvovprežnih je bila naslednja: Anton Udovič, Gornji Maharovec, v času 6 minut 25 sekund; Janez Bobič, Gradišče, 6 minut 23 sekund, je bil zaradi galopiranja postavljen na drugo mesto; Jože Virant, Dolnji Maharovec, 6 minut 48 sekund. — Peta jahalna dirka: Alojzij Mencin, Drama, s «Pšedsvitom» 3 minute 28 sekund; Martin Kocijan, Mihovec, s «Furioso» 3 minute 41 sekund. Za vse dirke so bile predpisane tri runde v dolžini 2700 metrov. Zelo lep rekord se je dosegel v jahalni dirki, v kateri je zmagovalec pokazal, kaj lahko napravi mojstrski jahalec z našim toplokrvnim konjskim materijalom.

* **Rešitev Slovence iz Vardarja.** Nedavno je pri kopaču v Hanrijemem naš rojak Zmago Porekar, uradnik Poštne hranilnice, nenadoma izginil v močnem vrtincu Vardarja. Njegov prijatelj Franjo Kristjančič iz Gorice se je hipoma obrnil pri plavanju ter po triminutni borbi z valovi rešil Porekarja gotove smrti. Sicer ponesrečenec ni kazal več nobenih znakov življenja, vendar se je njegovim prijateljem posrečilo, spraviti ga z umetnim dihanjem k zavesti.

* **Pri demonstracijah v Zagrebu ranjen Slovenec.** Kakor poročajo iz Trbovelj, je k nekemu tamkajšnjemu zdravniku prišel rudniški delavec Ignacij Vozelj ter prosil zdravniške pomoči, češ, da je bil iz lovske puške obstreljen. Zdravnik je dogodek prijavil oblastvu, da pozove na odgovornost onega, ki je streljal na Vozlja. Orožništvo je takoj zaslislalo Vozlja, ki pa ni mogel dokazati, kako se je dogodek izvršil, in je končno priznal, da se je v Zagrebu udeležil demonstracij h krvavim dogodkom v Narodni skupščini. Kdo ga je obstrelil, mu ni znano.

* **Dve kolesarski nesreči.** Iz Trbovelj pišejo: Uslužbenec cementne tovarne Josip Lukman se je odpeljal s kolesom na desni breg Save po češnje. Ko je pri povratku nebole pogledal na prihajajoči vlak in pri tem za trenutek odvrnil pozornost od kolesa, je zaveznil na rob škarpe in se prevrnil kakih osem metrov globoko na kamenje ob Savi. Pri tem je dobil več poškodb, roko pa mu je zlomilo v zapestju tako hudo, da je obvisela samo na koži. Na mesto nesreče se je pripeljal z avtomobilom zdravnik g. dr. Baumgarten, ki je ponesrečenca obvezal in odredil, da so ga s prvim vlakom odpravili v ljubljansko bolnico. Ponesrečenec se je šele pred kratkim poročil. — Druga nesreča s kolesom se je pripetila v bližini Sušnikove gostilne. Steklarski delavec Jože Umek se je vozil domov iz Zagorja, kjer dela v steklarni. Pri Sušniku je zaveznil med neko kamenje, se prekopicnil čez kolo in se občutno poškodoval. Rešilni avto ga je prepeljal v trboveljsko bolnico.

* **Požar v Prekmurju.** Pišejo nam: Te dni je nenadoma začelo goreti v Veliki Poljani pri Cvetkovih. Ker je bila hiša stara in lesena, je v nekaj minutah bilo vse poslopje v plamenih. Takoj so prihiteli gasiti domači gasilci in čez čas tudi gasilci iz Hotice ter Male Poljane, vendar pa se ni moglo mnogo rešiti. Ogenj je nastal tako, da so pri hiši pekli kruh in so pri tej priliki v peči malo bolj zakurili, zaradi česar se je vnelo bruno in hip nato je začela goreti tudi streha. Brez krova sta zdaj dva reveža, oče in sin, ki sta živela od milosti dobrih ljudi. Skoro po vsej Slovenski Krajini je Cvetkov Števek iz Poljane znan kot

vesel in hudomušen prosjak. Sigurno se bo vsakomur mlo storilo, ko izve, da je zgorela kočica njegovega očeta. No, Števek si tudi v tem žalostnem trenutku ni delal preveč skrbi, le očital je očetu, češ, da ga je večkrat opozarjal, da se bo enkrat hiša užgala, ako ne dá popraviti peči. Zaloval pa je najbolj za svojimi tvorbami, ki so postale žrtev požara. Gotovo je, da bo Števek odslej še bolj pritegnil nase dobrosrčnost ljudi, ki mu bodo s koščkom kruha lajšali bedo.

* **Strela ubila delaveca.** Ob nevihti predzadnje sredo popoldne je udarila strela v Mariboru v kanalizacijske naprave, katere izvršuje za mestno občino v Melju zadaj za vojašnico stavbno podjetje Aceetto in drugovi. Delavec France Rop, doma iz Ptuja, je obležal mrtev, njegovega tovariša Franca Požrla pa je vrglo daleč stran in se mu razen neznatnih opeklin ni zgodilo nič zlega. Nesrečni France Rop je bil star šele 24 let ter je šele dan prej prišel v službo, ki se je zanj tako usode polno končala. Pokopali so ga na pobrežkem pokopališču ob precejšnji udeležbi stavbnih delavcev, ki so vsi globoko pretreseni od tragične usode svojega pokojnega tovariša.

* **Škratinka v Bočni (Gornja Savinjska dolina).** V Bočni je pred kratkim zbolelo več otrok na škrlatinki. Vse so pripeljali v izolirnico celjske javne bolnice. Nekaj obolelih otrok je že umrlo.

* **Samomor.** V Dravogradu si je upokojeni orožniški stražmojster Miha Bašnik z nožem prezal vrat ter je zaradi izkrvavitve izdihnil. Bašnik je bil po upokojitvi več let občinski tajnik v Ojstrici ter je živel zelo solidno. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano.

* **Grozen konec obupanega rudarja.** Iz Hrastnika poročajo: Te dni se je ustrelil 20letni rudar Josip Kirn. Popoldne usodnega dne je bil v Trbovljah, popoldne pa se je podal z nekaterimi tovariši v kino in nato v bližnjo gostilno. Za mizo je bil prav vesel, ko pa se je vračal iz gostilne, je hotel kakor za šalo skočiti v rudniški jarek, a ga je pravočasno potegnil z brega nazaj njegov prijatelj. Nato se je podal z družbo v gostilno konsumnega društva, kjer je površno prebiral novine in delal opazke o somomoru. Kar natihoma je končno izginil pri stranskem izhodu iz gostilne in se podal v kolonijo, kjer se je ravno vršil promenačni koncert rudniške godbe. Kirn se je pridružil nekaterim svojim znancem in povpraševal, ali ima kdo kakšno patrono. Tovariši so se mu smejali, meneč, da hoče zbijati dovtype. Tedaj pa je Kirn optegnil iz žepa star samokres, ga nastavil na desno sence in vprašal navzoče tovariše: «Mar se bojim?» Tovariši so mu pol resno, pol dovtipno odgovorili: «Spusti v zrak!» V tem trenutku pa je Kirn že stopil par korakov nazaj in si pognal kroglo v desno sence. Istopila je na desni strani glave in potegnila nekaj možgan s seboj. Nesrečneža so takoj odnesli v rudniško bolnico, kjer je izdihnil okrog polnoči. — Kirn je bil pri letošnjih naborih potrjen. Od tega časa je bil vedno bolj potrj. Tovarišem je večkrat tožil: «K vojakom bom moral, a brez denarja.» Ubijali sta ga beda in skrb kakor vse njegove tovariše rudarje, ki životarijo v večni negotovosti zaradi stalnih kriz pri rudniku in zaradi slabih plač.

* **Požar v moravški dolini.** Dne 1. t. m. popoldne, ob času, ko so ob nedeljah ljudje navadno z doma, eni po opravkih, drugi v cerkvi, je nastal v malem naselju za gradom Belnekom v moravški dolini požar. Pričelo je goret pri kmetu Bučarju, kjer so odšli po kosilu vsi z doma. Zaradi velike vročine pripékajočega solnca in pihljanja vetra se je požar naglo širil ter so ognjeni zublji grozili, da objamejo vso domačijo. Ogenj je prvi opazil moravški čevljar Alojzij Trampuž, ki je pričel klicati ljudi na pomoč. Trampužu se je posrečilo, da je zbral nekaj gasilcev, kolikor jih je bilo tačas pri roki. Gasilce pa je precej oviralo, ker ni bilo blizu vode in so imeli premalo cevi na razpolago, ko so stopili v reševalno akcijo. Domačim gasilcem so prispeli čez čas na pomoč še okoliški tovariši in skupnemu naporu se je šele posrečilo, da so

preprečili, da se požar ni razširil tudi na sosedne domačije. Hlev, kozolec ter kašča so pogoreli do tal. Splošno škodo v navedenih poslopih pa še povečuje dejstvo, da so imeli v shrambah spravljene že del letošnjih pridelkov. Ogenj se je lotil tudi hiše. Da so je dobršen del še očuvali, je zasluga koncentriranega gašenja in prizadevanja gasilcev, da očuvali nesrečnikom vsaj krov nad glavo. Poleg velike škode je nesrečni pogorelec Bučar dobil pri gašenju nevarne opeklino ter ima ožgano kožo in celo meso. Po zdravnikovi odredbi bo moral z opeklina mi pokriti kmet brezpogojno v bolnico, da ga skrbna nega reši strašnih muk. Nesrečni gospodar je bil zavarovan le za malenkostno vsoto. — «Kako pa je prišlo v Belneku do požara?» se sprašujejo ljudje. Med ljudstvom se je razširil sum, da sta požigalca dva starejša berača, ki sta se klatila že v soboto po moravški dolini in sta se oglasila v nedeljo po kosilu pri Bučarju. Prosila sta za ostanke kosila. Pri Bučarjevih pa so že davno pokosili in pospravili, zato niso beračev prav nič pogostili. Ko so jima rekli, da gredo vsi z doma, sta oba žganjarja jezna in brez kosila odšla. Pa tudi Bučarjevi so odšli na posete k sosedom. Kmalu nato se je pojavil na strehi Bučarjevega poslopja ogenj.

* **Če se bližnjemu krađe čast.** Iz Dolnje Lendave nam pišejo: Pred tukajšnjim okrajnim sodiščem je bil obsojen na en teden zapora in poravnava sodnih stroškov Julij Kontler, šolski upravitelj v Turnišču, ker je trosil o svojih stanovskih tovariših neresnične in žaljive stvari. G. Kontler je znan nasprotnik slovenskega učiteljstva, ki ga stalno napada v listu «Népujság», katerega glavni sodrudnik je in hud klerikalni politiki.

* **Drzna tatvina v Dolnji Lendavi.** Pišejo nam iz Dolnje Lendave: Izidorju Huberju, plačelnemu natakarku v gostilni Deutsch, je neznan tat odnesel 4000 Din denarja, torbico z drobižem, ki ga je čez dan dobil, ter revolver. Tat se je moral že zgodaj zvečer priplaziti v sobo, kjer je ležal pod posteljo tako dolgo, dokler ni natakark trdno zaspal. Gostilno so zaprli ob enajstih zvečer in bilo je že čez dvanajst, ko se je g. Huber vlegel k počitku. Zaradi utrujenosti je kmalu globoko zaspal. Tat, ki je na to čakal, je pričel s poslom, potegnil je izpod vzglavja 4000 Din, drobiž (okroglo 80 Din) s torbico vred, nato pa še iz nočne omarice revolver. Končno je lopov še pojedel nekaj salame, nato pa izginil skozi gostilniške sobe mimo kuhinje na dvorišče v noč. Za tatom ni nikakega sledu.

* **Mnogoštevilne tatvine v Prekmurju.** Pišejo nam: Zadnji čas je bilo zopet izvršenih mnogo tatvin in vlomov po lendavski okolici. Nprestane tatvine in vlomi vznemirjajo ljudstvo, in to tembolj, ker pred drznimi roparji niti ni več varno življenje. Razburjenost pa je tudi upravičena, saj se doslej orožništvu še ni posrečilo, priti zlikovcem na sled. Vsi znaki kažejo, da je upravičen sum, ki se je pojavil med ljudstvom, da so vse tatvine in vlomi delo ciganov. Letos

se je pojavilo v Prekmurju toliko ciganov, da so dobesedno preplavili vse vasi ter stalno nadelgujejo prebivalstvo z beračenjem. Čudimo se, da oblastva ne ukrenejo ničesar in mirno gledajo vse početje ciganskih tolpe, ki so stalen strah vse pokrajine. Zahtevamo v imenu vsega prebivalstva, da oblastva onemogočijo potikanje ciganov po naših vaseh, ali pa vsaj odredijo, da orožništvo stalno strogo pazi na vsak korak ciganov. Da je upravičen sum, ki pada na cigane, potrjujejo zadnje prav drzne tatvine in vlomi v Žiškijh. Ze prejšnjo noč so po cesti iz Dolnje Lendave v Mursko Soboto okrog polnoči ropotali ciganski vozovi in se je čulo tudi streljanje, kar je spravilo prebivalstvo v silen strah. Splošno mnenje je pač bilo, da bo v najkrajšem času zopet izvršenih več vlomov. In res! Naslednjo noč so tatovi obiskali v Žiškijh šest hiš po vrsti. Pri eni hiši so spili v kleti jabolčnik. Pri drugih jih je prepodil domači fant, ki je spal zunaj ter različno slišal, da so govorili ciganski. Pri tretji so odnesli iz kamre dve novi moški obleki. Najhujše pa je bilo pri Jožefu Fujsu, kjer so tatovi prišli skozi okno v sobo, v kateri ni bilo nikogar. Odprli so omare ter odnesli vso obleko, perilo in sploh vse, kar so mogli odnesti s seboj. Škoda je velika in uboga Fujsova družina je brez vsake obleke. Lopovom pa še ni bilo dovolj. Šli so še k drugi hiši, kjer pa jih je sprejel pes z glasnim lajanjem ter tako zbudil ljudi v sobi prav v zadnjem času, ker so tolovaji že poskušali priti skozi okno v klet. Na krik domačih so zbežali v smeri proti Črenšovcem. Seveda, na zasledovanje roparjev se ne upa podati nihče, ker se je v več primerih izkazalo, da je to smrtno nevarno, saj so roparji dolro oboroženi. Mislimo, da je že dovolj potrpljenja, in skrajni čas je, da se napravi konec stalni nevarnosti za imetje in življenje prebivalstva.

* **Ubegel zločinec na delu.** Nedavno je ušel orožniku iz vlaka blizu Medvod prosluli vlomilec in-tihotapec 29letni Ciril Bregar, ki so ga orožniki aretirali v Kranju. Sprva so varnostna oblastva domnevala, da se bo pobegli ptiček umaknil na Štajersko ali celo preko meje na Koroško, česar pa Bregar ni storil. Ugotovljeno je sedaj, da se skriva v okolici Cerknice na Notranjskem, kjer že zopet ogroža tujo lastnino. Pred par dnevi je vlomil v skladišče trgovca Ivana Lavriča v Cerknici ter ukradel za okrog 4000 Din raznega usnja, ki ga bo sedaj skušal brzkone pretihotapiti čez mejo v Italijo in tamkaj razprodati.

* **Ubegel umobolnik.** Te dni je iz hiralnice sv. Jožefa v Ljubljani pobegnil neznanokam 24letni Josip Jurčič, doma iz Brestrnice pri Mariboru.

* **Grd fašistovski zločin nad Rečanom blizu Rima.** Reški delavec invalid Franc Serdoč je bil nedavno pozvan v Rim pred zdravniško komisijo zaradi vojne pokojnine. Mož se je odpeljal z Reke v Rim, kamor pa ni prispel. Siromaka so našli te dni na polju pri postaji Orte, kakih 80 km pred Rimom, obešenega na nekem drevesu. Na truplu so se poznali sledovi hudega nasilstva in obupnega boja z ubijalci. Serdoč je bil zadavljen in šele nato obešen. Kakor se domneva, se je Serdoč vozil s črnosrajčniki. Ti so se najbrž spustili z njim v pogovor in ko so izvedeli, da je Rečan, so se bahali, koliko je Italija že skrbela za Reko. Serdoč pa jim je gotovo povedal bridko resnico. Besni fašisti so na postaji Orte potegnili Serdoča iz vlaka, ga zvelikli na polje in tam usmrtili.

* **Malovredna sestra.** V Ljubljani sta bili aretirani zaradi tajne prostitucije sestri Doroteja in Anica R., doma nekje z Dolenjskega. Starejša, 24letna Doroteja, je prišla šele pred kratkim iz zapora, kjer je sedela že trinajstkrat, in zvalila v mesto tudi svojo mlajšo sestrico. Takoj jo je uvedla v razne moške družbe in ji začela prigovarjati, naj prične s takim življenjem, kakor ga živi sama. Oddala jo je čez nekaj dni nekemu ločencu za Bežigradom in jo nato izročila zopet drugemu, tako da jo je že tekom dobrega tedna popolnoma spridila. Sedaj sta morali zaradi izvrševanja tajne prostitucije obe v zapor.

Meta

*Kadar vpraša mamica:
«Kdo si?» rečem: «Meta.»
«Koliko si stara že?»
Pa povem: «Tri leta.»
Prvo leto mamici,
drugo dam očetu,
tretje leto Bogu dam,
ker sem na tem svetu.
Mamica se mi smehlja,
očka laske boža,
tetka pravi dan na dan,
da sem njena roža.
Roga se pestunja mi:
«Meta, žiri, žiri!»
Jaz pa huda: «Čakaj me,
zdaj bom kmalu štiri!»
Kadar vpraša mamica:
«Si li moja, Meta?»
rečem: «O, seveda, bom
kmalu štiri leta.»*

Ivan Albrecht

* **Lipovo evetje**, v senci sušeno, kupim. Pis-mene ponudbe z navedbo cene na: lekarno Bahovec, Ljubljana. 157

* **Ljudska samopomoč v Mariboru** šteje v vseh oddelkih že nad 7000 članov. V oddelke B/I, C/I in D/I se sprejmejo po sklepu zadnje odborove seje samo še do 31. julija t. l. vse zdrave osebe do 60. leta. Za oddelek D/I je zdravniško spričevalo pogojno.

* **Odebeleni ljudje lahko dosežejo z vestno porabo prirodne grenčice «Franz Josef» vitko**

Pomlajevanje

In zdravljenje organizma (moških, ženskih in otrok)

Sloviti angleški dr. Hajj trdi, da donajajo vsi kulturni ljudje s hrano organizmu vse mogoče strupe (posebno mokračno kislino), katerih organizem sam ne more premagati. Ti strupi kaj hitro oslabijo in atrofirajo življenske človeške žleze, ki oskrbujejo organizem s fermenti energije in moči, in mu s tem zmanjšujejo moč, kar izziva razstrojstvo izmene materije, razne bolezni in slabosti in dovede človeka do preračun starostne onemoglosti in tako do smrti... No, so k sreči pazljivi učenjaki Broun, Sekar, Karno I. dr. dokazali, da bolehen, oslabele ali neodporen organizem pod vplivom fiziološkega ekstrakta, kakor je to «Kalefluid» D. Kaleničenka, pridobljen iz žlez mlade in snažne živali, zopet ozdravi, postane močan in sposoben za delo in vse fizične in umstvene sposobnosti preidejo zopet kmalu v normalni red, z drugimi besedami: organizem se pomladi. Fiziološki vpliv ekstrakta življenskih žlez («Kalefluid») na človeški organizem je opazovati po zadržilu prof. dr. Guaze: «Povečanje energije mišicam, človek se pri delu mnogo manj utruji, ton srčnih mišic se poveča, kar se razvidi po sigurnem in pravilnem pulsu. Vrneto se spomin in sposobnost, brez truda prenašati naloge, ki jih prinese življenje dnevno s seboj, in izvrševati svoj poklic pozno v noč. Povračajo se: normalno spanje, tek, prebava hrane. V splošnem, ta ekstrakt povrača bolniku moč, omeji bolezen in tako izgine potem sama ob sebi. To je svojevrstna sila, ki zabranjuje prehitre korake do smrti.»

Prav zato se «Kalefluid» uporablja v vseh medicinskih zavodih sveta na milijonih pacientov kot najbolj krepilno in moč povračajoče sredstvo v času bolezni in po bolezni, pri operacijah, porodih, pri napornem duhovnem ali ročnem delu, pri hitrem utrujenju, pri oslabiljenju sekretarnih žlez, za duhovno ali fizično moč, ker:

- **KALEFLUID** pomlajuje in krepi vse elemente organizma.
- **KALEFLUID** povrne izgubljeno moč in zdravje.
- **KALEFLUID** očisti kri od po strupih zrušene izmenjave materije, kot mokračno kislino, urate, toksine, ki prenašajo boleznin ter prežgodnjo smrt.
- **KALEFLUID** poživljuje krvni obtok in izmenjavo materije.
- **KALEFLUID** regulira tek in odvajanje.
- **KALEFLUID** odpravlja fizično, duševno ali moralno utrujenost.
- **KALEFLUID** vrne normalno delo srca, krvnega obtoka in očisti organe za dihanje in prebavo.
- **KALEFLUID** povečuje delo, srži, tvorec krvnih teles in s tem odpravlja slabokrvnost kloroz.
- **KALEFLUID** regulira živčni sistem ter povzroča zdravo spanje.
- **KALEFLUID** onemogočuje hitro utrujenost in povečuje delovno sposobnost.
- **KALEFLUID** podaljšuje periodo aktivnega življenja.
- **KALEFLUID** prehliti ali prepočasni puls, normira temperaturo, ovira odebelost ali pa bolešno podrejenost.
- **KALEFLUID** je potreben vsem onim, katerih organizem je nagnjen raznemu bolehanju ali katerih organizem zahteva stalno krepitev moči, ki je klonila zaradi bolezni, pomanjkljive prehrane ali napornega dela.
- Gg. zdravnikom «KALEFLUID» brezplačno in franco zaradi terapevtskih poizkušanj.
- Brezplačno in franco dostavljamo podrobno literaturo z zdravniškimi ocenami. «KALEFLUID» je bil odlikovan s 5 «Grand Prix» in 5 velikimi zlatimi kolajnami. **VAŽNA OPOMBA:** Skrivnost pridobivanja iz živalskih žlez visoko zdravilnih fermentov je poznana samo D. Kaleničenku. Zato se varujte ponaredb, a tudi škodljivih imitacij ter zahtevajte samo naravni «KALEFLUID» D. Kaleničenka.
- «KALEFLUID» se dobi v lekarnah vseh držav. Za pojasnila se je obrniti na naslov: V Franciji: «Société Kalefluid D. Kaleničenko, Nemi'llu s-Seine pres Paris 7, rue de L'Quest; v Angliji: London S. V. 7, 63 Harrington Hardens. General Agency of Kalefluid; v Nemčiji: W. Andrew, Berlin, Charlottenburg, Niebuhrstr. 75; v Jugoslaviji: Beograd, Bitoljska ulica 5, Miloš Marković

postavo. Mnogi profesorji priporočajo grenčico «Franz Josef» tudi kot izborno sredstvo proti zalitvi srca. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Kotredeško pismo

Kotredež, julija.

Gospod urednik, oprostite, da Vas nadlegujemo tudi mi enkrat z malim dopisom za našo priljubljeno «Domovino». Sicer nimamo posebnih novic, a nekaj že bo. Naša dolina je zadnjih par let nadvse lepo napredovala. Po naših cestah ni več nevarnosti, da bi popotnik ostal v blatu, kakor je bilo to pred leti. Cesta od Zagorja pa tik do Znojil je v najboljšem stanju ter od Zagorja do Kotredeža preskrbljena z električno razsvetljavo.

Električna zadruga se je ustanovila lansko leto ter oddaja jako cenen tok za vso dolino. Zasluge za ustanovitev zadruge imata predvsem oba gg. Jezernika iz Kotredeža, ki sta se več let trudila za to prekornostno napravo.

V bližini vasi Znojile je pričela neka delniška družba z izkopavanjem antimonove rude. Rudnik je obratoval že pred vojno, med vojno pa je bil ustavljen. Kakor poročajo, so naleteli na znatne količine rude ter bodo v kratkem pričeli graditi čistilnico. Pri delih v rudnikih naj bi bili v prvi vrsti zaposleni domači ljudje, predvsem pa siromašnejši Znojilčani!

Napredni fantje in možje so si ustanovili v Potoški vasi pevski klub «Kotredež», ki pod vodstvom neumornega upravitelja g. J. Levstika lepo napreduje. Le pogum!

Tudi smo ustanovili prostovoljno gasilno društvo za Kotredež in okolico. Načelnik društva je g. Ivo Forte, posestnik v Potoški vasi.

Kakor v Zagorju in Ržišah, bomo i. li tudi pri nas 22. t. m. občinske volitve. Kleriki so otvorili takoj po razpisu volitev v svojem «Domoljubu» ljuto gonjo proti nekaterim našim možem, posebno imajo na piki župana g. Drnovška. Mi se temu čenčanju raznih gospodov v «Domoljubu» in «Slovincu» le pomilovalno smejimo. Gospodje, brzkone se Vam zopet kolče po časih, ko ste bili neomejeni gospodarji v občini. Toda ti časi so Vam odšli za vedno. G. Medvešek, ne bo nič. Pustite rajši, saj veste, da ljudje ne pozabijo radi!

Volilci, ne glede na politično prepričanje, spomnite se na ceste in pota ter se vprašajte, ali so bili kdaj pod prejšnjim odborom in županom tako v redu, kakor so danes, ko je odbor napreden in je župan «Jutrovec». Za dolince kakor tudi za hribovce sta samo dve listi: gg. Jožefa Jezernika in Martina Drnovška (prva in druga skrinjica).

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Iz zgodovine predmetov za vsakdanjo rabo

Zivimo v dobi jako visoke kulture ter uporabljamo predmete, naprave in tehnične pripomočke, o katerih se našim prednikom niti sanjalo ni. Redkokdaj pa razmišljujemo, kako dolgotrajnega razvoja in koliko duševnega truda je bilo treba, da smo dobili te predmete in naprave v tej obliki, kot jih danes rabimo. Ljudje sicer radi hvalijo «stare dobre čase» in grajajo današnji pokvarjeni svet, a dvomimo, da bi se taki nejevoljneži hoteli odreči komodnih naprav, ki nam jih je prinesla najnovejša doba. Radi se vozijo v avtomobilu, z železnico, s parnikom in kolesom in bi se lepo zahvalili, če bi se morali, kakor naši pradedje, voziti po blatnih cestah dneve in dneve s pošto. Uporabljajo telefon in telegraf, električno luč itd. in ne pomislijo, da naši predniki niso imeli niti vodovoda in da je bil blagovni in pisemski promet dolgotrajna in sila draga zadeva. Redkokdaj se zaveda, kako preprosto so živeli naši slovenski predniki še pred štirimi stoletji, v 16. stoletju, ko se je širila pri nas protestantska vera in so bili veliki kmetski upori. Poznali še niso

časopisov, ki bi jih bili seznanjali z dogodki iz vsega sveta. Pili niso kave in ne kadili tobaka. Pri jedi še gotovo niso rabili vilic, ki so se pojavile šele v 17. stoletju. Krompir, ki pride danes vsak dan na mizo, je bil takrat pri nas še nepoznan. Tako zvano kolonialno blago, kakor so različne dišave, kava, čaj itd., je bilo draga stvar, ki si jo je mogel kupiti le bogataš.

Gotovo bo čitatelje zanimalo, če malo pokramljamo o zgodovini nekaterih predmetov, ki jih vsak dan rabimo. V 16. stoletju so začeli slovenski protestantski duhovniki pisati slovenske knjige. Pokukajmo v sobo, kjer prestavlja sveto pismo prvi slovenski pisatelj Primož Trubar. Soba je le malo razsvetljena. Na mizi gori preprosta oljnata svetiljka brez cilindra; okrogel steni je treba večkrat otrniti, ker se svetiljka sicer kadi. Šele proti koncu 18. stoletja, leta 1782., je iznašel Léger (izgovori ležé) trakast steni in leta 1783. Argand votel steni, ki mu je prihodnje leto pridružil še cilinder. Svetiljka, kot jo sedaj rabimo, je stara torej šele dobrih sto let. A tudi po iznajdbi je moralo miniti še dokaj let, preden so jo začeli splošno rabiti. Do 19. stoletja so rabili repno olje.

Poglejmo dalje, kaj leži na Trubarjevi pisalni mizi! Predvsem je tu lep papir, izdelan iz cunji, kot so ga začeli rabiti v Evropi v 14. stoletju. Papir iz cunji je kitajska iznajdba iz leta 105. po Kristusu. To iznajdbo so jako skrivali; tako je minilo še 600 let, preden so se naučili delati ta papir Arabci. Po Arabcih je dospela ta iznajdba v 13. stoletju v Evropo.

Pero, s katerim je pisal Trubar, je bilo gosje pero, na katerega se naši dedje še spominjajo. Pisec si ga je moral sam pripraviti. Gosje pero so jako dolgo rabili, čeprav je jekleno pero starejše kot se navadno misli, kajti že leta 1544. se omenja.

Morda je Trubar poznal tudi že svinčnik iz grafitu, kajti zapisano je za leto 1565., da so ga že poznali.

Danes najdeš v vsaki hiši vžigalice v škatlicah. Naši pradedje so imeli trši posel s kresilom. Leta 1805. je Chamel iznašel prvo vžigalico, iz katere se je razvila današnja žveplenka. Ta vžigalica je obstojala iz šibice, ki je bila na koncu namazana z žveplom, gumijem in klorokislino kalijem. Če si vtaknil tako šibico v stekleničico z žvepleno kislino, se je vžigala. Angleški lekarnar John Walker (izgovori Žon Volker) je izumil leta 1827. prve šibice, ki so se vžigale z drgnenjem. Tako vidimo, da vžigalice, ki jih danes rabi vsak človek, niso še stare sto let.

Prav tako koristen predmet je zobna krtačica. Trubar, naš prvi pisatelj, je gotovo še ni poznal. Zobna krtačica je najbrže kitajska iznajdba. V Evropi so jo začeli rabiti okoli leta 1700., ko jo priporoča neki zdravnik.

Tako vidimo, da so predmeti, ki jih rabimo danes vsak dan in ki bi jih jako težko pogrešali, vsi iz novejšega časa. Še pred sto leti so ljudje živeli čisto drugače kakor živimo danes. Debelo bi pogledal današnji razvajeni meščan, če bi ga postavil samo za 200 let nazaj. Le težko bi se privadil tedanjemu življenju. A kaj je 200 let v dolgi dobi človeške zgodovine? Le drobec. Živimo v dobi silnega razuma tehnike. Človeku tako rekoč ni nič več nemogoče. Pot z železnico mu je prepočasna; zato leta po zraku s hitrostjo, ki bi bila pred leti čudež vseh čudežev. Ali si moremo le približno naslikati, kakšno bo življenje čez nadaljnjih 200 let? Tu, mislim, da so vsa prerokovanja odveč. Morda dobimo še večje in dalekosežnejše iznajdbe, mogoče pa je tudi, da se tok napredka ustavi.

Pomoč treh križnih tolarjev

(Iz Roža.)

Medgorski Rup, bogat kmet, je gnal na semenj par lepih, pitanih volov, ki jih je prodal za lepih štiri sto goldinarjev. Nazaj grede se ustavi v krčmi, kjer sta pila tudi zgovoren mešetar in Rupov sin. Polagoma se je vseh lotila dobra volja. Rekli so marsikatero, nazadnje se pa le odpra-

vijo domov. Rup gre spredaj, sin za njim. Doma leže sin na svisl, stari pa zavije v hišo, kjer ponosno pripoveduje ženi, koliko je skupil za vole. Korenjaško sleče kožuh, ga obesi na čelešnik, potem pa vzame iz njega oguljeno listnico in začne razprostirati bankovce po mizi. Žena je seveda tudi vesela lepega izkupička. Brž opozori moža, da je obljubil sosedu dve sto goldinarjev na posodo.

«Saj mu jih bom tudi res dal», se odreže Rup, pospravi denar, povečerja in leže počivat.

Kasneje, ko hoče posoditi sosedu obljubljeni znesek, gre v zgornjico in seže v kožuh, toda listnice ni nikjer. Ves preplašen vpraša ženo, dali ni mogoče kam preložila denar, toda ona nič ne ve o tem. Rup osumi sina, potlej mešetarja, toda pri obeh se izkaže, da sta nedolžna.

Kakor tudi mu je težko in hudo, se kmet počasi le spoprijazni z mislijo, da lepega denarca ne bo nikoli več videl. Tako mu mine zima. Ko pa na pomlad orje za jaro žito, pride tam mimo človek, ki ga začne vpraševati, zakaj je tako potr. Rup mu razodene svojo nesrečo. Tujec pomisli in pravi:

«Dan hoda od tu v zapadno smer je človek, ki bi ti vedel pomagati. Samo nikomur ne pravi, da greš k njemu. Reci kar, da pojdeš na božjo pot.»

Rup se vesel zahvali prijaznemu tujcu in še tisti večer naroči ženi, naj mu pripravi malo popotnice, češ, da pojde zgodaj zjutraj na božjo pot. Žena se čudi, kaj ga je prijela kar sredi tedna, pa si misli: «Izguba ga je čisto zmedla! Sam Bog se ga usmili!» In mu res pripravi popotnice.

Ko pride Rup v tisti kraj, takoj najde na samem stoječo hišo. Bila je res prava, a čarodeja samega ni bilo doma. Vsaj ženska, ki je predla v hiši, je rekla, da ga ni. Povabila je Rupa, naj sede. Jela ga je izpraševati, kdo je, odkod in kaj ga je prignalo semkaj. Rup je povedal vse natančno in po pravici, kakor da govori pri spovedi. Ko je enkrat vse izklepetal, je ženska naenkrat vstavila kolovrat in parkrat močno zakašljala. Kmalu nato je vstopil v sobo čarodej z motiko v roki. Pravil je, da je bil na polju, ko pa je, kakor po naključju, zagledal Rupa, je brž začel:

«Medgorski Rup! Glej no, glej, kaj si res prišel?!»

Rup, ki še nikoli ni videl tega človeka, se je na moč zavzel, ko je čul, da ga čarodej pozna. «Ta mi gotovo pomore», je zadovoljno upal v svojem srcu; kajti dobričina ni slutil, da je čarodej v kamri skrit poslušal vso njegovo zgodbo.

No, čarodej je zdaj kakor sam iz svoje vednosti povedal vso nesrečo začudenega Rupa in na koncu vprašal:

«Saj je bilo tako, ali ne?»

«Natanko tako», je potrdil Rup. «Ali mi boste mogli kaj pomagati?»

«Hm,» pravi čarodej, «tri križne tolarje bo treba preliti. Brez srebra se to nič ne pokaže —»

Rup mu takoj izroči tri križne tolarje, čarodej pa izgine v kamro, kjer raztopi — svinca. Ko se vrne, vlije raztopino v vodo in začne prerokovati:

«Na Rokovo pojdi ob devetih zvečer na križpot, napravi pod znamenjem ris, vzemi brinovo vejo in ostani v risu. Kdor pride mimo, ga vprašaj po denarju. Tisti, ki bo pravi, bo obstal, ti ga pa primi.»

Rup se zahvali in potolažen odide, čarodej je pa tudi vesel treh križnih tolarjev, ki jih je tako lepo in lahko zaslužil.

Na Rokovo Rup res stori kakor mu je bilo naročeno. Kdor pride mimo, ga vpraša po denarju. «Ej, Rup je ob pamet», si misli sleherni in gre mimo. Pozno v noč pride tudi Rupov sin, ki prigovarja očetu na vso moč, naj gre z njim domov, ali kmet odgovarja samo:

«Kje imaš moj denar?»

Sin naposled uvidi, da očetu ni pomoči in gre domov, kjer pove materi, da je oče zblaznel. Skupaj gresta potem k sosedom prosit pomoči, da bi nesrečnega Rupa spravili domov.

Medtem pride mimo znamenja tudi mešetar, ki je malo dobre volje.

«Kje imaš moj denar!?» ga nahruli Rup.

«Imam ga že, imam, pa ga ne dam!» se odreže mešetar.

Tedaj ga Rup oplazi z brinovo vejo po obrazu in kakor besen navali nanj. Mešetar se seveda na vse kriplje brani. Tako sta kmalu oba možakarja na tleh in divje obdelujeta drug drugega. Zdajci prideta sin in žena s sosedi, ki naposled ločijo razkačena nasprotnika in siloma odvedejo Rupa domov.

Kmet, ki je prepričan, da je mešetar pravi tat, je na vso moč jezen na ves svet, ker misli, da so mu ljudje prepredili tako dobro napeljšano rešitev njegovega denarja.

«Grem pa z doma», pravi ženi.

«Tak za božjo voljo, kaj si res čisto ob pamet», ga tolaži in jadrkuje gospodinja. «Saj ti vendar živ krst noče nič žalega! Tako na celo in

kar na vsem lepem pa vendar ne moreš dolžiti ljudi. Bodi no vendar človek!»

Žena govori in govori, ali vsaka beseda je bob v steno. Rup tišči svoje in ne odjenja. Kar sredi plane v zgornjico in vzaune kožuh, da pojde. Žena hiti seveda za njim in ga roti in prosi, naj počaka vsaj toliko, da se zdani, toda zastoj. Ves divji obleče Rup kožuh in iz rokava pade — listnica na tla. Kmet pobere, odpre in najde v njej svojih štiri sto goldinarjev nedotaknjenih.

Zdaj je jeze in blaznosti takoj konec. Od samega veselja ne more zatisniti oči, ko pa se zdani, pošlje po mešetarja in po sosede in jih prosi za zamero. Še likof napravi in dobro jih pogosti ter jim nazadnje pove, zakaj je šel pod znamenje v ris.

«Mari bi bil kožuh potresel,» se smeje mešetar, «bilo bi veliko ceneje.»

Tudi Rup se smehlja, vendar je trdno uverjen, da mu je pripomogel do denarja samo čarodej s tremi križnimi tolarji

I v a n A l b r e c h t.

ŽENSKI VESTNIK

Noga in čevlji

Ljudje kaj radi boleajo na tem, da imajo tekle ali zabrekle noge, da se jim delajo razni zpuščaji, da trpijo na krčnih žilah in kurjih očesih.

Krivo je največkrat to, ker matere že pri otrokih premalo pazijo na nogo. Otroku že to škoduje, če nosi premajhne nogavice, kaj šele, če mora nositi pretesne čevlje.

Če hodi otrok obut v premajhne čevlje, ga tišči v prste in težko hodi. Njegova hoja postane nekam zibajoča in se nanjo tako navadi, da tudi pozneje, če ima dovolj velike čevlje, še vedno stopica previdno in nekam čudno. Kakor bi po lajih hodil, pravimo človeku s tako hojo. Naravno, da se pri taki hoji tudi pete na čevljih kmalu pošvedrajo.

A isti učinek je, če nosi otrok prevelike čevlje. Od prevelikih čevljev dobi nekako drsajočo hojo, ki mu ostane tudi za poznejša leta. Ni pa vseeno, zlasti ne za žensko, če ima kdo lepo hojo ali ne.

Če ne stopaš pravilno, na celo nogo, se čevlji kaj hitro strgajo. In le taka hoja je pravilna, če taztrgamo čevlje najprej na sredini podplata.

Večina ljudi pa nosi premajhne in preozke čevlje. Ozek čevlji neprestano tišči čez prste. Kjer tišči čevlji, tam se pa naredi trda koža, ki je sčasoma razvije v kurje oko.

Ljudje navadno mislijo, da ima kurje oko korenino ali, kakor se reče, trn. Ne! Kurje oko je le večkratna trda plast kože, ki ima v sredini tudi jedro. To jedro pa pritiska na živec in povzroča bolečine. Zato pa vsa mazila in obliži pomagajo le začasno. Kurjega očesa ne odpraviš, če nisi še nadalje preveč tesen čevlji.

Če se ti je naredilo kurje oko, potem okoplji nogo večkrat v slani vodi, poreži debelo kožo, predvsem pa nosi čevlje, ki te ne bodo tiščali.

Ukuhanje sadja

Kadar ukuhavaš sadje, ne smeš nikoli kuhati na odprtem ognju, recimo na štedilniku. To se pravi, ne smeš vzeti obroček proč in postaviti posode na ogenj, ampak moraš kuhati vedno le na plošči, ker se sicer sadje, ukuhano s sladkorjem, rado prismodi.

Če se hočeš prepričati, kdaj je sadje že dovolj ukuhano, naredi ta-le poizkus: Če kuhaš večjo množino, recimo 5 kilogramov, potem mora kuhalnica stati v megi trdno in pokoncu. Še sigurneje pa je, če deneš malo mezge na krožnik (kadar namreč misliš, da je že dovolj ukuhano), pustiš, da se ohladi in se čez mezgo naredi tenka kožica. To kožico preizkusiš s prstom: če se kožica ne pretrga in se mezga ne oprime prsta, tedaj si brez skrbi, da je dovolj ukuhano in da je ti v steklenici ne bo pokvarilo.

Steklenice, v katerih spravljamo ukuhano sadje, morajo biti vedno čiste in pa dobro suhe. Preden jih napolniš, jih deni nad ognjišče, da se dobro segrejejo. Napolniti jih pa moraš s še vročo mezgo. Nato pusti, da se mezga ohladi, in tedaj jele zaveži steklenice z dvojnimi pergamentom.

Fizol in rja

Rja napada posebno nizki fizol in čisto tako hudo, da ne dobiš nič zdravega fizola več.

Pomagamo si proti tej bolezni s tem, da posajamo fizol v večjih razdaljah (40 do 50 cm), zemljo čisto zrahljamo in visoko osipljemo, kolikor pač dopušča rastlina.

Razširjanje rje je odvisno čisto tudi od vrste fizola, ki ga sadimo. Nekatero vrsto so bolj podvržene tej bolezni. Saditi je treba nizki fizol v zemljo, ki vsebuje dosti apna, in ga potem pridno gojiti z večkratnim okopavanjem.

Vrt v juliju

Česen, šarlotka, čebula sedaj dozore in jih lahko poberejo z vrta. Na njihovo mesto lahko presadimo poletno endivijo in vsejemo zimsko. Starejši nasad endivije sedaj povežemo. Glavnato solato in kolerabe tudi še lahko presadimo.

Grah za seme sedaj poberejo.

Paradižnike privežemo h količkom in pinciramo, t. j. oberemo nepotrebno listje, da ima sad več solnca.

Pozno zelje in ohrovt sedaj osipamo. Dozorelo seme solate, zelja, repe, korenja in čebule spravimo.

Na cvetličnih gredah posejemo sedaj mačehice, potočnice, zvončnice, marjetice, vrtno nageljne pa presadimo. Posadimo podtaknjence od nageljnov, fuksij in pelargonij.

Rože vrtnice, ki so odcvetele, zalivamo z gnojnicom. Trajnice, kakor primule, arabis in druge razdelimo in presadimo.

Obrezujemo živo mejo. Negujemo vrtno trato in steze.

Ob vsakem dežju zalivamo z gnojnicom, okopavamo in rahlajmo prst okoli sadik, kadar se naredi trda plast, da prideta zrak in solnce do korenin.

Plevel odpravljamo kolikor mogoče sproti, da se preveč ne razraste.

Za kuhinjo

Mezga od rdečih jagod. Vzemi en kilogram dobro zrelih jagod in tri četrt kilograma sladkorja, vse skupaj deni v čisto kozico, dobro premešaj in pusti počasi zavreti. Potem kuhaj (večkrat premešaj) do dve uri, da se mezga popolnoma zgosti. Še vročo deni potem v suhe in segrete steklenice (kozarce), ki jih dobro zaveži s pergamentom.

Mezga od črnih jagod (borovnic). Borovnice ukuhaš na isti način kakor jagode, samo jih moraš malo dalje časa kuhati, ker imajo več soka v sebi. Če so borovnice zelo sočne, jih je treba kuhati tudi po štiri ure.

Sirove jagode za zimo. Sirove jagode lahko spraviš za zimo na tale način: Vzemi en kilogram jagod in en kilogram sladkorja (sipe), mešaj to neprestano štiri ure, nato nadevaj v kozarce, zaveži s pergamentnim papirjem in spravi za zimo na suh prostor. Na ta način pripravljene jagode obdržijo čisto svež okus.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Strašen zločin oženjenega moža

Prebačevo, 3. julija.

V nedeljo se je zbralo pri gostilničarju Jožefu Pravstu v vasi Prebačevo, nedaleč od Kranja, 18 domačih fantov, med njimi tudi trije poročeni možje, od teh dva iz Šenčurja. Malo preje so «šrangali» na vasi ter dobili od ženina domače neveste Marije Štebilove 400 Din odkupnine. Razvilo se je v družbi razigrano razpoloženje, kakor je običaj, ako napravijo fantje dober posel z ženini iz tujih vasi.

Okrog sedme ure zvečer se je fantom pridružil sosed Ignac Naglič, star 47 let, ki ima v Prebačevem lastno mizarstvo podjetje. Liter za litrom se je vrstil na mizi...

Še pred polnočjo je velel Naglič svojemu 17letnemu sinu in nekemu svojemu vajencu, naj gresta domov, češ, da je za nju krokarije že dovolj. Za oba fanta so se zavzeli ostali fantje in Janez Pipan je dostavil Nagliču: «Pusti ju danes tukaj, jutri ju lahko pokličeš na odgovornost, če ne bosta delala.»

Beseda je dala besedo, prišlo je celo do dejanskega spopada med očetom Nagličem in fantom Pipanom; ostali so ju razdvojili in je prešlo brez hujšega. Naglič se vendar ni hotel pomiriti, v svoji razburjenosti in užaljenosti je postajal nadležen. Sporekel se je celo z gostilničarko in jo celo enkrat zgrabil za lase. To je bilo za fante

dovolj. Brez besede so ga pograbili ter ga postavili na cesto pred hišo. Nato so se za njim zaprla vrata.

Nagliča je to početje mlajših fantov kot starejšega, oženjenega moža naravnost razkačilo. V njem je dozorel sklep, strašen sklep, da se temeljito osveti.

Odšel je naravnost domov v svojo delavnico. Po lestvi je zlezal v podstrešje ter tam vzel puško karabinko in municijo, ki jo je bil ob prevratu prinesel od vojakov.

Tako oborožen se je vrnil Naglič nazaj pred gostilno ter čakal svojih žrtev. Kmalu je izstopil kmečki fant Franc Perčič ter zagledal v čisti mesečini Nagliča s puško. Sluteč njegovo nakano je stopil Perčič bližje, rekoč:

«Kaj počenjaš s puško?»

«Tebi, ker sva prijatelja, ne bom nič napravil, a vse druge bom postrelil!»

«Nikar ne delaj tega», ga je pomirjeval Perčič. Posrečilo se mu je, da ga je spravil proč od gostilne, nakar se je vrnil k tovarišem v gostilno ter jih opozoril, da ima Naglič puško. Fantje pa so hoteli Nagliča takoj razorožiti. Odšli so na široko cesto, katero je obsevala luna, da je bilo lahko opaziti človeške postave in prepoznati tudi osebe. Prvi med fanti je stopil Matevž Klavdivc. Ko so napravili kakih 20 korakov proti Nagliču, je ta pomeril in trikrat zaporedoma ustrelil...

Fantje so se hipoma ustrašili, vendar niso ničesar opazili ter skočili naprej. V tem trenutku niso niti videli, da so strelji zadeli Klavdivca, ki je mrtev omahnil na tla. Dobil je prvi strel v trebuh, drugega v desno ramo in tretjega skozi vrat v glavo, da mu je razbil lobanjo in so se razlili možgani po tleh.

Po teh streljih se je tudi Naglič umaknil nekaj korakov nazaj, se obrnil in ustrelil Janeza Pipana v trebuh. Z globokim vzdihom se je Pipan opotekel in zgrudil na travo poleg ceste. Ostali fantje so se ob tem groznem prizoru iz strahu razbežali, da izginejo Nagliču izpred oči. Naglič pa se je naslonil na bližnjo ograjo in tako čakal dalje na preži poleg Zavrlove hiše. Strelji so zbudili med drugim tudi Zavrlovo sestro, ki je prihitela pogledat ven. V tem je prišel od gostilne njen brat Franc, vodeč kolo s seboj. Ko ga je sestra zagledala, mu je zakričala nasproti: «Francelj, beži!»

Zavrli se je ozrl na Nagliča ter mu prijazno dejal:

«Dva si že ubil, nikar ne streljaj več!»

V tem je zavil na domače dvorišče, a Naglič je zopet ustrelil. Krogla je zadela Zavrlo, vstopila zadaj v hrbet, predrla po strani prsa ter zdobila kost leve roke, s katero je vodil kolo. Zavrli se je brez glasu zgrudil na tla.

Vaščani so bili vsi prebujeni, toda nihče se ni upal na cesto, ker so se bali, da tudi njih ne pogodijo smrtonosne krogle. Vse se je dogodilo na odprti cesti pred hišami obeh ustreljenih fantov Klavdivca in Zavrlo ter posestnika Mraka, ki se nahajajo med Nagličevo delavnico in Pravstovo gostilno.

Iz svoje hiše je vendar stopil oče ustreljenega Zavrlo, da pogleda za svojim sinom. Takoj pred hišo je zagledal sina ležati v mlaki krvi brez vsakega giba. Očeta je prevzela obupna misel, v žalosti se je obrnil proti nedaleč stoječemu Nagliču. V tem je Naglič pomeril puško tudi na njega. Vendar je njegovo nakano preprečil fant Nagličeve hčere, ki se je med tem približal Nagliču, dočim se je Zavrlov oče naglo vrnil nazaj v hišo.

Žrtve so ležale nekaj časa v mlakah krvi na cesti, ker se niso ljudje upali ponje. Šele čez nekaj časa so dvignili fantje Pipana, ki je bil še pri življenju in ga nesli v bližnjo hišo.

Neki fant se je po strašnem činu takoj odpeljal s kolesom v Kranj, nato so zapregli še voz, da pripeljejo zdravnika k smrtno ranjenemu Pipanu. V hišo, kamor so zanesli Pipana, je prišel tudi Naglič s puško v roki. Bil je obupan, jokal je in vzklikal: «Joj, kaj sem naredil... Ubijte me, ubijte me!»

Na okoli stoječe je napravil strašen dojem. Vsi so se ga bali, da ne bi zopet zdivil. Nihče se

5 UR DELA MANJ

če se ravnate po novi metodi, katero Vam priporoča Schicht

ŽENSKA HVALA

raztopljena v vodi odpravlja nesnago preko noči, drugo jutro pa se vzame za izkuhavanje perila

SCHICHTOVO TERPENTIN MILO

ni upal stopiti k njemu, da bi ga pomiril. Še manj, da bi mu odvzel orožje. Tako je Naglič, še vedno oborožen, odšel zopet iz hiše in odtaval na svoj dom.

Iz Kranja so se pripeljali čez četrte ure člani gasilnega društva z rešilnim avtomobilom in zdravnikom, ki pa je mogel konstatirati le smrt vseh treh fantov. Z istim avtomobilom so gasilci obvestili orožništvo v Šenčurju in nato v Kranju, odkoder sta se pripeljala orožniški narednik Ignac Sever in kaplar Franc Smole. Po daljšem iskanju sta Nagliča našla na njegovem domu pri številni družini. Okrog njega je bilo zbrano vseh devet njegovih otrok, od katerih imata najmlajši sin 5, najstarejša hčerka pa 22 let. Ko je Naglič zagledal oba orožnika se je vedel povsem vdano. Izročil jima je orožje in municijo, venomer je jokal, obžaloval svoj čin in tožil, da so ga fantje sramotno užalili.

Vsi trije ustreljeni so sinovi posestnikov, najbližjih sosedov ubijalca Nagliča. Zavrl je bil star 25, Kladivc 34, Pipan 29 let. Za vse tri rodbine je strašna izguba tem hujša, ker so bili vsi edini sinovi, edina opora svojim staršem.

V ponedeljek okrog 6. ure zjutraj sta privedla orožnika Sever in Smole uklenjenega Nagliča v Kranj. Ob eskortiranju iz domače vasi so se zbirale ob cesti pred hišami posamezne gruče vaščanov. Eni so nesrečnega Nagliča pomilovali, v drugih pa je njegov pojav vzbudil ogorčenje, ki je dosegel celo tak obseg, da sta morala orožnika čuvati Nagliča pred linčanjem.

ZANIMIVOSTI

× **Žaloigra Nobilevo komedije na severnem tečaju.** Po kaj je šel nestrokovnjak, neučenjak italijanski general Nobile s svojim zrakoplovom «Italo» na severni tečaj? Kdor pozna italijanski fašizem, se mu že obrača želoдец zaradi puhlega komedijantstva, katero so hoteli fašisti pokazati vsemu svetu, misleči, da jih bo kdo občudoval. Pa so se smrtno blamirali! In ne samo to! Fašistična nesposobnost in domišljavost sta pogladi celo vrsto ljudi v smrt. Kakor je Nobile, ki so ga od italijanske ekspedicije doslej edinega rešili, izjavil, se je več njegovih tovarišev smrtno ponesrečilo. To je Nobile do zdaj zamolčeval. Cela vrsta držav sodeluje, da reši nesrečnike, ki jih je fašizem pogladi v večno zimo in led. Na pomoč je šel z letalom tudi znani poznavalec severnih pokrajin Amundsen, o katerem sedaj ni sledu.

Svedsko, norveško in dansko časopisje z največjim ogorčenjem napada nezmislno Nobilevo ekspedicijo, zaradi katere je morda sedaj že izgubil življenje učenjak Amundsen.

× **Slavni angleški politik Lloyd George bo opustil novinarstvo.** Lloyd George je izjavil, da bo prenehal novinariti, ker hoče zastaviti vse svoje sile za obnovo liberalne stranke še pred prihodnjimi volitvami. Ker ga vežejo še razne pogodbe, mu bo težko izvesti to namero pred koncem tekočega leta. Lloyd George je menda najbolje plačani novinar na svetu, saj je zaslužil v zadnjih letih za svoje članke kakšnih 125.000 funtov, kar znaša v naši vrednosti nad 34 milijonov dinarjev.

× **Raketni avto.** Oplove tvornice v Nemčiji so izumile tako zvani raketni avto, katerega ženejo zaporedne eksplozije posebnih raket. Prvi poskus v Berlinu je uspel. Navzlic nezgodi, ki se je pripetila pri drugem poskusu z raketnim avtom, nadaljujejo Oplove tvornice čvrsto s svojim delom. Zastopnik teh tvornic se je zglasil te dni v Londonu pri oblastvih, ki odločajo o dirkah z motornimi vozili in se je domenil z njimi za obnovo poskusa pred angleškim občinstvom.

× **Spomenik izumitelju poštnih dopisnic.** Na meidlinškem pokopališču na Dunaju so odkrili te dni spomenik profesorju dr. Hermannu, izumitelju poštnih dopisnic in razglednic. Profesor Hermann je bil pred pol stoletja znan gospodarski strokovnjak in tudi njegov izum dopisnic je bil v tesni zvezi z njegovimi gospodarskimi idejami. Hermannovo delo je našlo najširše razumevanje že za njegovega življenja, na izumitelja samega pa so pozabili, kakor se to dogaja običajno. Šele sedaj se je spomnila dunajska občina nanj in mu postavila lep nagrobnik za spomin.

× **Umori in naslade.** V Marseillesu v Franciji so našli te dni v neki vili umorjeno lastnico te vile, gospodično Focéjevo, a v neki drugi vili so odkrili dve ženski trupli. Preiskava je dognala, da gre za zločine iz naslade, ki jih je izvršil 61letni Jerome Drat. Zločinec je pobegnil. Čim se je raznesla vest o teh strašnih najdbah, se je javnost spomnila na primer Landruja. Nadaljnje preiskave so prinesle na dan stvari, ki dokazujejo, da je drugi Landru prvega še prekosil. Zver v človeški podobi je imela navado, da je privabila svoje žrtve z ženitvenimi oglasi k sebi in jih potem na skrivaj umorila. Na ta način je izginilo 18 žen in deklet. Po znakih bi se dalo soditi, da je Drat te svoje žrtve razrezal na kose in jih porabil za krmljenje prašičev. Sosedu so se sedaj spomnili, da so ga videli včasih z velikimi

paketi stopiti iz hiše v avto, a niso vedeli, za kaj gre. Morda so bili v teh paketih deli razkosanih žensk. V njegovem stanovanju so zaplenili obširno korespondenco, iz katere je razvidno, da je imel zločinec zaročne zveze na vse strani in da je svojim žrtvam izvajal tudi denar. Kam se je podal ni znano, a zdi se, da bo v Parizu.

Listnica uredništva

Loški potok. Honorar boste takoj prejeli. Stvar se je, žal, prav pomotoma tako dolgo zavlekla.

Draga pri Loškem potoku. Dopis brez podpisal

Brezno. Prepozno prejeli!

Rečica. Roman ni ves tiskan.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Dober izgovor

Župnik z Makovice je prejel iz škofijskega urada naznanilno pismo, da je odposlan kanonik, ki bo pregledal farno cerkev in župnišče. Ime odposlanca je bilo navedeno z različnimi črkami, kar je pohlevnega župnika vidno pogrelo.

Pozval je cerkovnika, naj odstrani pajčevine s stropa in z oltarjev, osnaži svečnike in svetiljke. «Po tleh pa ni treba pomesti in tudi klopi ne obrisati», mu je izrecno zabičil. Cerkovnik se je nekoliko čudil, ni pa hotel ugovarjati in povpraševati.

Čez nekaj dni je prispel kanonik, star čestitljiv gospod, ki se je predstavil župniku in zahteval, naj ga povede v cerkev, kjer bo izvršil predpisani pregled. Spremil ga je od oltarja do oltarja; vestni preglednik ni ničesar prezrl, vsakemu predmetu je posvetil svojo pozornost.

Župnik ni bil kaj prijazen v visokim gospodom, ki se je preprostem duhovniku venomer dobrikal. Sprta sta bila namreč zaradi neke zadeve in kanonik mu je hotel pokazati, da je stvar dobrotno pozabil. Pri tem je nerodno zadel z rokavom ob prašno klop ter si je umazal lepo črno sukno.

«Prosim, odkdaj pa že niste obrisali klopi?» se je rahlo vznejevoljil. «In po tleh tudi ne pometate, kakor vidim!»

«Jaz sploh ne brišem klopi in ne pometam.»

«Vem, vem. In vaš cerkovnik?»

«Narediti mora samo to, kar mu ukažem. Ker pa takega naročila ni prejel, zato ga tudi ne izvajam.»

«Oprostite, to je malomarnost.»

«Gospod kanonik, jaz ne morem dopustiti, da bi ljudstvo na svetem kraju lagalo Stvarniku v obraz. Moji verniki prepevajo pri nedeljskem opravilu tisto lepo: V prahu tu vzdihujem k Tebi, o Gospod! Ali bi ne bilo grešno, trditi nekaj, kar ni resnica, in zato tudi ne pustim pometati in brisati prahu...»

Pravijo, da se kanonik po končanem pregledu zaradi tega ni oglasil v župnišču in da je bil župnik še tisto leto stalno upokojen.

★

Vrag na češnji

Kljub slabi letini so češnje v Zapotju dobro obrodile. Največ jih je bilo pri Krivincu, kar je dalo skrbnemu gospodarju mnogo opravila. Osobito zvečer in ponoči je moral paziti, da mu jih niso obrali zlikovci, ki so razen tega še oblomili veje in napravili dvojno škodo.

Največjo pozornost je posvetil košati češnji blizu hiše. Med gostimi vejami, ki so se kar šibile pod sladkim bremenom, je razpregel tanko žico ter jo strnil v eno, jo napeljal v sobo in pritrtil na zvoner, viseč nad posteljo. Čim bi se bile zamajale veje, bi se bil oglasil zvonec in naznanil, da je tat na drevesu.

Tako je zajel o prvem mraku sosedovega fanta ter ga je v navzočnosti njegove matere pošteno premikastil. Sinove bolečine so zbolele tudi njegovo mater, ki je pričela nejevoljno godrnjati.

«Zaradi pesti češenj tako divjaš!» mu je opomnila. «Sram te bodi!»

«Jesti mu daj, Frilinka, da ne bo lačen!» jo je uskal.

To je ženico ponovno razjezilo. «Vrag naj vzame tvoje češnje!» je zarobantila. «Vsako leto povzročijo toliko prepira!»

Krivinec se ji je hudomušno nasmehnil; zadovoljen s svojim izumom je odšel k počitku, prepričan, da ga bo predramil zvonec, kadar poseže tuja roka po njegovi lastnini.

In res ga je iz trdega spanja prebudil močen sunk zvonca; kakor bi trenil je planil s postelje, pograbil je kol, s katerim pa ni imel namena ubijati, temveč odpoditi. V spodnji obleki je prispel pod drevo, kjer je togotno zarentačil.

«Ali mi greš, ali ne greš?» je kričal in mahal s kolom.

Med vejami na drevesu je pričelo glasno pokati in šumeti. Nekaj se je z divjo silo premetavalo po vejah in zadevalo ob deblo. Daleč naokrog je odmevalo votlo prhutanje in čuli so češudni glasovi, izza debela sta se zablščali debeli ognjeni očesi.

Krivinec je preplašen odložil kol in zbežal v hišo. «Moje češnje so zaklete!» je potožil ženi, trepetajoč po vsem telesu.

«Ježeš, kaj se je pa zgodilo? je kriknila skoro brez sapa.

«Vrag je na češnji! Frilinka mi ga je poslala.»

Krivinec in njegova žena sta se zarila globoko pod odejo, kjer sta v nepopisnem strahu ostala do belega dneva. Zjutraj sta našla na češnji obeljeno sovo, ki se je zapletla v žično omrežje in poginila.

★

Neusmiljeni soprog.

Krajarjeva gospa je slovela po svoji izredni nebelosti, pa tudi po svoji sitnosti daleč po okolici. Mož se je končno naveličal njenega neprestanega javkanja ter jo poslal v gorsko letovišče na odhiti.

Čez mesec dni mu je pisala, da se izborno počuti in da je shujšala za polovico. Obenem ga je vprašala, koliko časa sme še ostati.

«Tako dolgo, da boš shujšala še za drugo polovico», ji je odgovoril.

Ljubljanska.

Tujec je prišel v Ljubljano in vprašal preprosto ženo, kje je Ulica stare pravde.

«Tam doli,» mu je odgovorila in nekoliko zamahnila z roko.

«Kje pa je Zarnikova ulica? Natančno mi povejte!»

«Pa prav tam zraven!»

MALI OGLASI

Koľarskega vajenca

sprejem, hrana in stanovanje v hiši. — Ivan Fajfar v Železnikih. 165

Dva mlada gospoda

Želita znanja z dvema boljšima kmečkima gospodičnima. — Dopise s sliko in točnim naslovom je poslati na upravo «Domovine» pod šifro «Sreča». 163

Zidana hiša

s pol orala zelenjadnega vrta, blizu Sevnice, naprodaj za 15.000 Din. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Hiša 2». 158

Gramofon-kovčeg

nov, takoj prodam. Planina št. 1, Notranjsko. 161

Učenca za usnjarsko obrt

potrebujem; hrana in stanovanje v hiši. — Ivan Jeglič, Grosuplje. 147

Žimnice (modroce)

vrhnje in spodnje, otomane, razne divane, žimo, afrik. cvilih in vse potrebščine prodaja najceneje tapetnik Rudolf Sever, Ljubljana, Marijin trg 2.

ZAHVALA.

Podpisani se zahvaljujem tem potom podpornemu društvu „LJUDSKA SAMOPOMOČ“ v Mariboru za tako izplačano in znatno podporo po smrti svojega moža Petra Končnika in priporočam to prekornostno društvo vsakomur za najhitrejši pristop.

Vuzenica, dne 1. julija 1928.

NEŽA KONČNIK

žena posestnika in žel. del.

167

I Z J A V A.

Obžalujem in preklicujem žaljivo izjavo o gospodni Mariji Rajher, ki sem jo izrekel dne 18. maja po gledališki vaji pri Sv. Barbari v Hal. Fr. Korenjak.

Z 2. julijem 1928.

otvorim trgovino z vinom na debelo

v hiši Pogačnika (nasproti gostilne Keršič) v Sp. Šiški, Celovška cesta 34.

Postregel bom z najboljšimi domačimi vini, za katerih pristnost popolnoma jamčim.

Na izbiro bodo: dolenska, štajerska, slavonska in dalmatinska vina.

Priporočam se za odjem.

159

Podboršek Peter.

ŽIMA

za modroce, najboljša in najcenejša, pri M. Masterl, tovarna žime, Stražišče pri Kranju.

Kraljevski dvorni dobavitelj

Petar J. Miović

prvo jugoslovansko specialno podjetje za kmetijstvo
MARIBOR, Kopitarjeva ulica št. 6

priloroča najbolje učinkujoče sredstvo „CONCHYNOL“ za istočasno pobijanje oldija, kiseljaka in trtnega zavijača ter „HMELIN“ za pokončavanje vseh živalskih škodljivcev na hmelju.

Tovarna glasbil, gramofonov in harm. nik. Skladišče:

Do sedaj najcenejša trvirka v državi!

MEINEL & HEROLD

R. LORGER, MARIBOR št. 104-A

Violine od Din 95— d. Ročne harmonike od Din 85— d. Tamburice od Din 98— d. Gramofoni od Din 345— ZAHTEVAJTE NAS VELIKI KATALOG, KATEREGA 149 VAM POSLJEMO BREZPLACNO.

J. STJEPUŠIN

ZAGREB, JURJEVSKA 57

priloroča

boljše tamburice, strune, partiture, sole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovano na pariški izložbi

Centki franko

Ako Vas kaj muči,

ako čutite bolečine, si kupite v lekarni ali v tovrstni trgovini pravi Fellerjev lepo dišeči E'safluid. Otirajte si vsako jutro in vsak večer z njim bolna mesta; iznenadilo in razveselilo Vas bo, kako bo E'safluid brzo in prijetno oblažil Vaše bolečine. Ako ste zdravi, si ispirajte z E'safluidom grlo in si umivajte telo. E'safluidu boste hvaležni in ostali mu boste zvesti.

Dnevno negovanje telesa z E'safluidom Vas bo nagradilo z bistro glavo in zdravim spanjem. E'safluid Vas bo obvaroval nahoda, hripje in drugih boleznih ter Vas ustvaril tako veselje do življenja. Če použijete nekoliko kapljic E'safluida na sladkorju ali medu, Vas obvaruje to neugodnosti, krčev itd. ter želodecu dobro stri. Za naši starši in dedi so rabili Fellerjev E'safluid zunanje in notranje kot zanesljivo domače in kozmetično sredstvo za vse telo. Jačji je in bolj deluje nego francosko žganje.

Zahtevajte v lekarnah ali tovrstnih trgovinah tudi v najmanjših krajih izrečno pravi «Fellerjev» E'safluid v poizkusnih steklenicah po 6 Din, v dvojnih po 9 Din ali v specialnih po 26 Din. Ako ne, pa ga naročite direktno po pošti. Čim več ga naročite skupaj, tem cenejši je, zakaj z omotom in poštnino vred stane: 9 poizkusnih ali 6 dvojnih ali 2 specialni steklenici 62 Din, 27 poizkusnih ali 18 dvojnih ali šest specialnih steklenic 139 Din, 54 poizkusnih ali 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 250 Din. — Naslov napišite razločno tako-le:

Lekarnar

Eugen V. Feller

Stubioa Donja, Elsatrg 360, Hrvatska.